

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

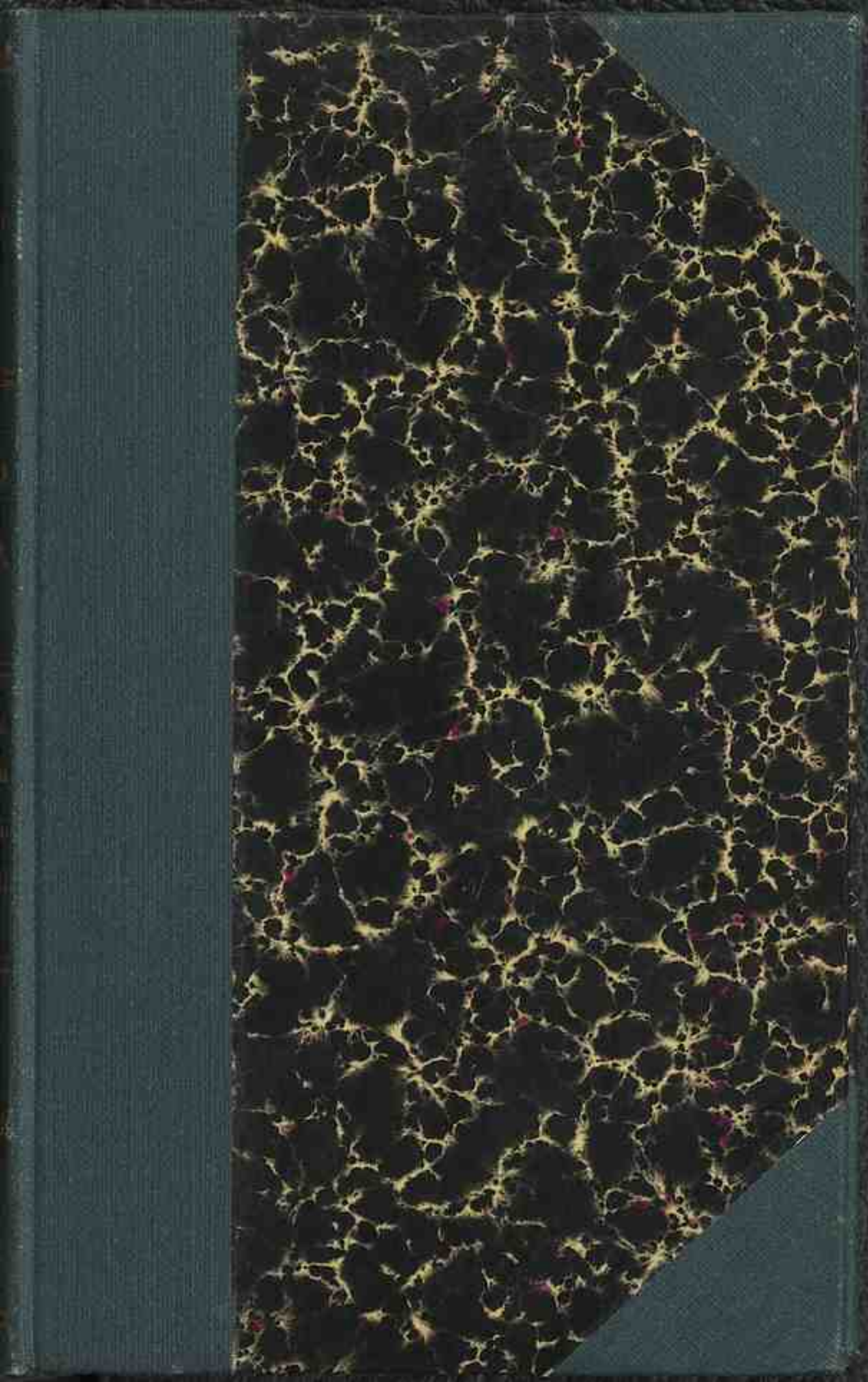
Forfatter(e) Author(s):	Gerstäcker, Friedrich.
Titel Title:	<u>Codan Bøger : 25 Øre.</u>
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 3
Udgivet år og sted Publication time and place:	København ; Kristiania, 1914-15
Fysiske størrelse Physical extent:	Bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

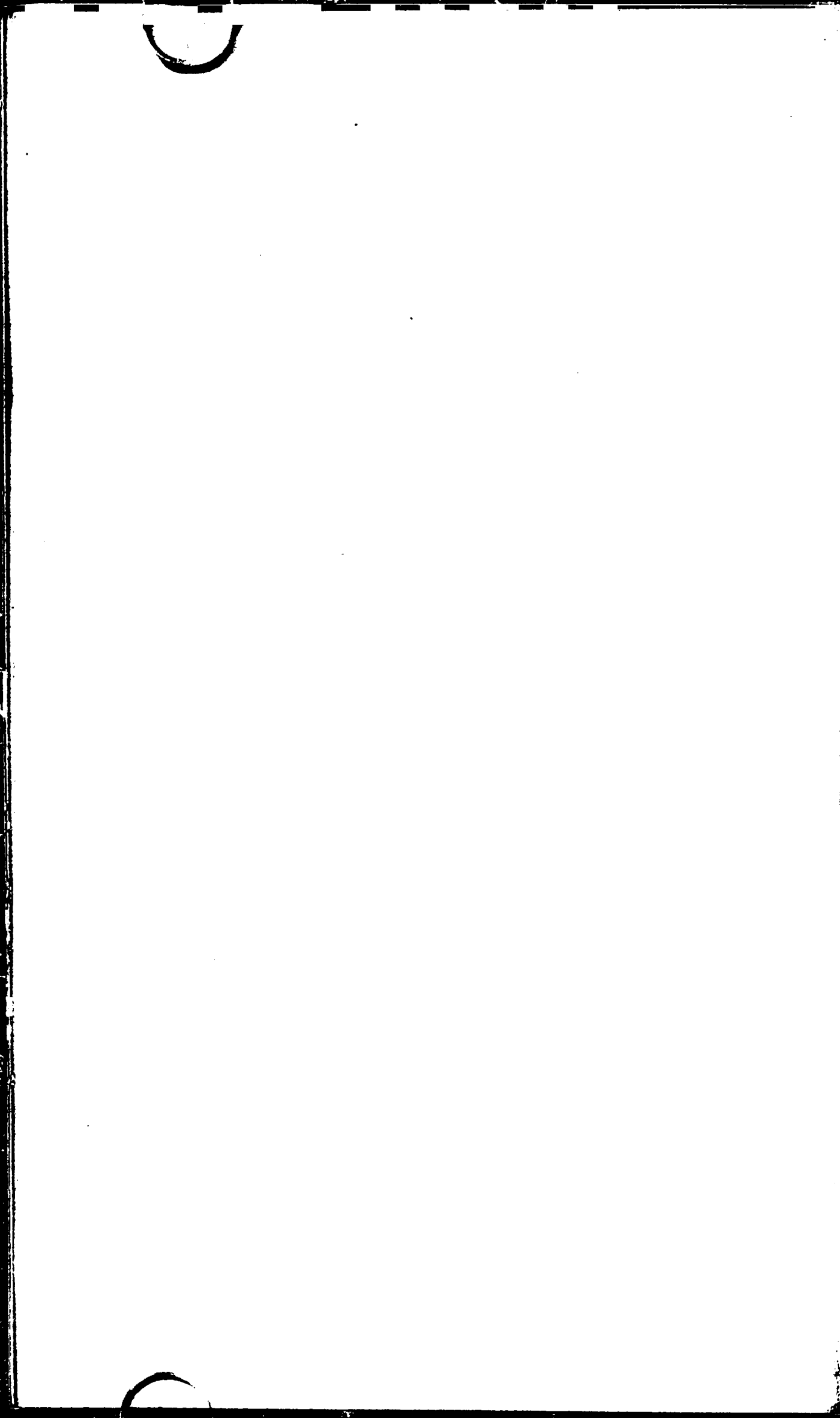

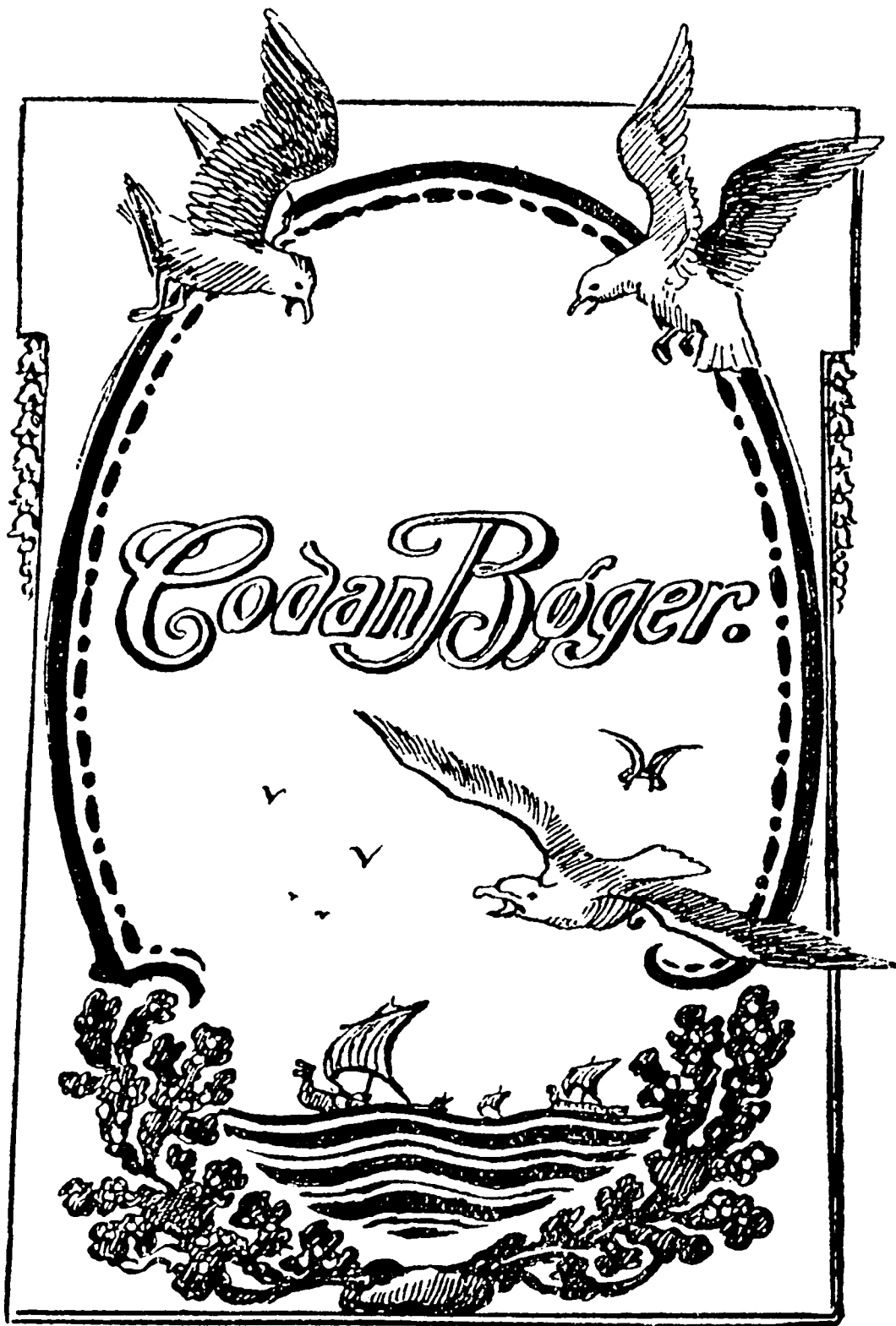

Smykkerkrinet

• E. T. A. HOFFMANN •

LUPLAU JANSSEN

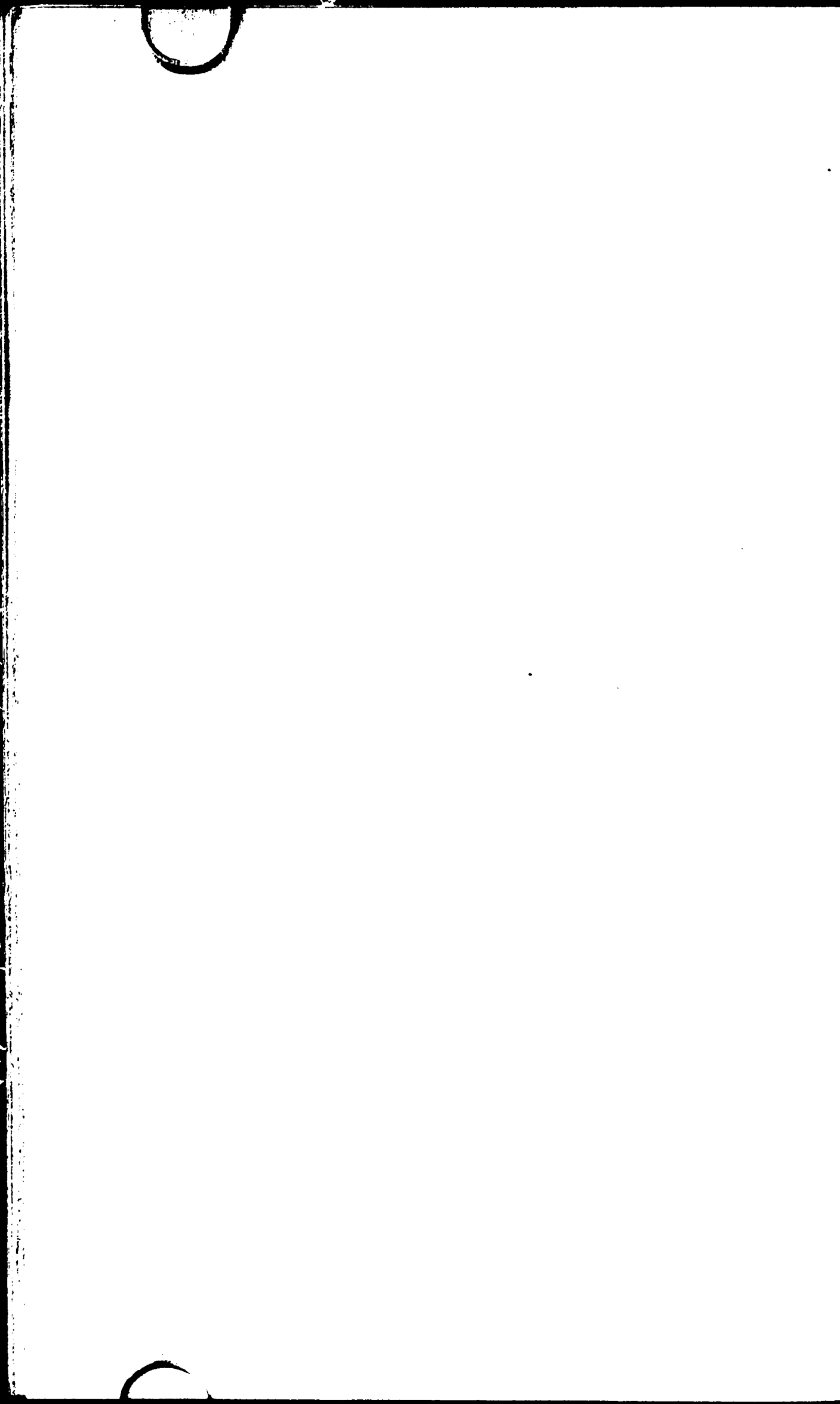
CODAN 25 Øres Serie:

- 1. Bind: Lady Evelyn.*
- 2. — : Mignon.*
- 3. — : Smykkeskrinet.*

SMYKKESKRINET

SMYKKESKRINET

AF

E. T. A. HOFFMANN

CODAN FORLAG • KØBENHAVN

FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN MCMXIV

I Sct. Honoré-Gaden laa det lille Hus, som Magdalena Scuderi, der var bekendt for sine smukke Vers, beboede.

Sent om Natten blev der banket stærkt og heftigt paa i det lille Hus, saa at det kunde høres over hele Forstuen. Baptiste, der i Frøkenens lille Husholdning paa een Gang forestillede Kok, Tjener og Portner, havde netop Ferie for at være med ved sin Søsters Bryllup, og deraf kom det, at Martinière, Frøkenens Kammerfornfru, var alene hjemme. Hun hørte den gentagne Banken og kom til at tænke paa, at Baptiste var borte og havde ladet hende og Frøkenen tilbage i Huset uden nogen Beskyttelse. Tanken om alle de Indbrud, Tyverier og Mord, som netop forøvedes i Paris paa den Tid, for hende gennem Hovedet, og hun var aldeles sikker paa, at en Bande Mordere, der havde faaet at vide, at Kvinderne var alene hjemme, stod uden for og havde ondt i Sinde mod Frøkenen; hun blev derfor sitrende og bævende paa sit Værelse og for-

bandede Baptiste og hans Søsters Bryllup. Imidlertid blev det ved med at banke, og det forekom hende, at en Stemme af og til raabte: „Saa luk dog op i Jesu Navn, saa luk dog op.“ Endelig greb Martinière, der blev mere og mere bange, hurtigt en tændt Lygte og løb ned i Forstuen; da hørte hun ganske tydeligt den Bankendes Stemme: „For Guds Skyld, luk dog op!“ „Saadan taler en Røver ikke,“ tænkte Martinière; „hvem ved, om det ikke netop er en Forfulgt, der søger Tilflugt hos mit Herskab, som jo altid er parat til at gøre en Velgering. Men lad mig nu være forsigtig.“ Hun aabnede et Vindue og raabte ned, hvem der saa sent om Natten bankede paa Døren og vækkede alle Mennesker, og forsøgte samtidig at gøre sin dybe Stemme saa lig en Mandsstemme som muligt. Maanen kom netop frem bag en Sky og belyste en høj Skikkelse, der var indhyllet i en lysegraa Kappe, og med Hatten trykket dybt ned over Øjnene. Hun raabte nu med høj Røst, saa at han, der stod nedenunder, kunde høre det: „Baptiste, Claude, Pierre, staa op og se efter, hvad det er for en Døgenigt, der vil slaa Døren ind.“ Da sagde han, der stod dernede, med sagte, næsten klagende Stemme: „Aah, Martinière, jeg ved godt, at det er Eder, hvor meget I end forsøger at forandre Eders Stemme, og jeg ved godt, at

Baptiste er bortrejst, og at I er alene med Eders Herskab i Huset. Vær ikke bange, luk mig kun trøstigt op. Jeg maa absolut tale med Eders Frøken, og det lige paa Øjeblikket.“

„Hvor kan I tro,“ svarede Martinière, „at min Frøken vil tale med jer midt om Natten? Ved I da ikke, at hun allerede har sovet længe, og at hun paa ingen Maade vil vækkes af sin første dybe Søvn, som hun i sin Alder netop trænger saa meget til!“

„Jeg ved,“ svarede han, „jeg ved, at Eders Frøken lige i dette Øjeblik har lagt sin Roman „Clelia“, som hun arbejder rastløst paa, til Side, og nu nedskriver nogle Vers, som hun i Morgen vil læse for Fru Marquise de Maintenon. Jeg besværges Eder, Martinière, hav Barmhjertighed og luk mig ind. Af det Øjeblik, jeg skal tale med Eders Frøken, afhænger et ulykkeligt Menneskes Ære, Frihed, ja Liv. Betænk vel, at Eders Frøken evig vil bebrejde jer det, hvis hun faar at vide, at I har bortvist en Ulykkelig, som kom og bønfuldt Eder om Hjælp.“

„Hvorfor taler I om min Frøkens Medlidenhed paa denne usædvanlige Tid; kom igen i Morgen,“ sagde Martinière.

Han svarede: „Bryder Skæbnen, der kommer som et dræbende Lyn, sig om Tid?“

Tør man opsætte at hjælpe, naar Redning kun er mulig et Øjeblik? Luk mig ind, vær dog ikke bange for en Elendig, som forladt af hele Verden, forfulgt af en frygtelig Skæbne, anraaber Eders Frøken om Frelse fra den truende Fare.“

Martinière kunde høre, hvorledes han ved disse Ord stønnede og hulkede i den dybeste Smerte. Hun blev bevæget, og uden at betænke sig længe tog hun Nøglen frem.

Hun havde knap aabnet Døren, før den tilhullede Skikkelse trængte sig ubehersket ind og forbi hende, og med vild Stemme raabte: „Før mig ind til Eders Frøken!“

Forskrækket hævede Martinière Lygten, og Lysskæret faldt paa et dødblegt, fortrukket ungt Menneskes Ansigt. Martinière var nær sunket i Jorden af Skræk, da nu den unge Mand slog Kappen til Side, og et blankt Dolkegreb lynede hende i Møde. Manden saa paa hende med lynende Øjne og raabte endnu vildere end før: „Før mig ind til Eders Frøken, siger jeg!“

Nu indsaa Martinière, at hendes Frøken var i den mest overhængende Fare, og al hendes Kærlighed til hendes Herskab flammede op i hende og indgød hende et Mod, som hun aldrig selv vilde have tiltroet sig. Hun lukkede Døren til sit Værelse hurtigt i, traadte hen foran den og sagde fast og bestemt: „Eders heftige Opførsel herinde i

Huset passer daarligt til Eders klagende Ord udenfor, som nok — paa urette Maade — har vakt min Medlidenhed. I kan og skal ikke komme til at tale med min Frøken. Har I ikke noget ondt i Sinde, behøver I ikke at sky Dagslyset, saa kom igen i Morgen og forebring Eders Sag — men forlad nu Huset straks!“

Den unge Mand sukkede dybt, saa stift paa Martinière med et frygteligt Blik og greb efter Dolken.

Martinière gav i sit stille Sind Gud sin Sjæl i Vold, men blev standhaftig staaende, saa Manden dristigt ind i Øjnene og trykkede sig tættere op mod Døren til det Værelse, som Manden maatte igennem for at naa ind til hendes Frøken.

„Lad mig komme ind til Eders Frøken, siger jeg,“ raabte den unge Mand igen.

„Gør, hvad I vil,“ svarede Martinière, „jeg viger ikke fra denne Plads, fuldend kun den onde Gerning, I er begyndt paa, I finder nok en forsmædelig Død paa Grève-Pladsen, som Eders fordømte Kammerater!“

„Ja, I har Ret, Martinière,“ raabte Manden, „jeg ser ud, jeg er bevæbnet som en fordømt Røver og Morder, men mine Kammerater er ikke henrettede!“

Og mens han saa giftigt paa den skrækslagne Kvinde, trak han Dolken frem.

„Jesus!“ raabte hun og ventede Døds-

stødet, men i samme Øjeblik hørte man paa Gaden Vaabenklirren og Hovslag af Heste.

„Gendarmerne, Gendarmerne, Hjælp, Hjælp,“ skreg Martinière.

„Grusomme Kvinde, du vil mit Fordærv, nu er det ude med mig, tag det der, tag det; giv Frøkenen det endnu i Aften — eller ogsaa i Morgen.“

Sagte hviskende disse Ord havde den unge Mand revet Lygten fra Martinière, slukket den og trykket hende et lille Skrin i Haanden.

„Giv Frøkenen dette Skrin for din Sjæls Saligheds Skyld,“ raabte det unge Menneske og sprang ud af Huset.

Martinière var faldet om, med Møje rejste hun sig op og famlede sig i Mørket tilbage til sit Værelse, hvor hun ganske udmattet, uden at udstøde en Lyd, sank ned i sin Lænestol. Nu hørte hun den Nøgle knirke, som hun havde sat i Laasen. Huset blev lukket, og sagte usikre Skridt nærmede sig Værelset. Lamslaaet ventede hun det forfærdeligste, Døren gik op — og ved første Øjekast genkendte hun ved Natlampens Skær den ærlige Baptiste; han var ligbleg og ganske oprevet.

„For Guds Skyld,“ begyndte han, „sig mig, Martinière, hvad er der sket? Aa, hvor er jeg bange! Jeg ved ikke, hvordan det var,

men der var noget, der drev mig bort fra Brylluppet i Gaar Aftes. — Og saa kommer jeg ind i Gaden. Martinière, tænker jeg, sover let, hun vil nok høre, naar jeg banker sagte paa Døren, og lukke mig ind. Da kommer der pludselig en stærk Patrouille imod mig, Ryttere og Fodfolk, bevæbnede til Tænderne, anholder mig og vil ikke lade mig slippe. Men til alt Held er Løjtnant Desgrais imellem dem, og han kender mig rigtig godt; han siger, mens han holder mig Lygten hen for Ansigtet: „Naa, Baptiste, hvordan kommer du her om Natten. Du bør pænt blive hjemme og passe paa Huset. Her er der ikke hyggeligt, vi venter at gøre en god Fangst i Nat. I kan ikke tænke jer, Martinière, hvor de Ord gjorde Indtryk paa mig. Og da jeg kom hen til Dørtærsklen, styrter et formummet Menneske ud af Huset med en blank Dolk i Haanden, løber mig omkuld — Huset staar aabent, Nøglen sidder i Laasen — sig mig, hvad skal alt det betyde?“

Martinière, der nu var kommet over sin Dødsangst, fortalte, hvordan alt var gaaet til. De gik begge to ud i Forstuen og fandt Lygten paa Gulvet, hvor det fremmede Menneske ved sin Flugt havde kastet den.

„Det er vist altfor sandt,“ sagde Baptiste, „at vor Frøken skulde have været bestjaalet eller endogsaa myrdet. Manden vidste, som

I fortæller, at I var alene med Frøkenen, ja endogsaa, at hun endnu sad oppe og skrev, det har sikkert været en af de fordømte Forbrydere, der trænger sig ind i Husene og udspionerer alt, hvad der kan hjælpe dem til at udføre deres onde Anslag. Og jeg tror, Martinière, at vi skal kaste det lille Skrin i Seinen, hvor den er aller dybest. Hvem indestaar os for, at et Baghold ikke efterstræber Frøkenens Liv, at hun ikke falder død om, idet hun aabner Skrinet, saadan som den gamle Marquis von Tournay, da han aabnede et Brev, som var blevet overrakt ham af en Ubekendt.“

Efter nøje Overvejelser besluttede de endelig at fortælle Frøkenen det hele næste Morgen og give hende det hemmelighedsfulde Skrin, som jo kunde aabnes med tilstrækkelig Forsigtighed. De gennemtænkte nøje hver Omstændighed ved den fordægtige unge Mand og mente, at der vel var en besynderlig Hemmelighed med i Spillet, som deres Frøken muligvis kunde komme paa Spor efter.

Baptistes Omhu havde gode Grunde. Netop paa den Tid forøvedes der i Paris alle Slags grusomme Forbrydelser. En Tid

hørte Giftmord til Dagens Orden, og de forekom paa en saa overraskende og uhyggelig Maade, og saa overordentlig hyppigt, at tilsidst ingen vidste sig sikker, Manden ry-stede for sin Kone, Fader for Søn, Søster for Broder. Tilsidst oprettede Kongen, Ludvig d. XIV, en særlig Ret „Chambre ardente“, som han gjorde la Regnie til Præsident for, for at finde Gerningsmændene. Denne Domstol fik næsten Karakter af Inkquisition, og paa Grèvepladsen henrettedes nu Skyldig og Uskyldig, og i sin blinde Iver forledtes la Regnie til alle Slags Grusomheder, indtil omsider de hemmelighedsfulde Giftmord blev sjældnere og sjældnere, men samtidig opstod en ny Ulykke af en ganske egen Art, som atter bredte Bestyrtelse ud i vide Kredse. En Tyvebande syntes at have sat sig i Hovedet at bringe alle Juveler i Paris i sin Besiddelse. Knap havde én købt et kostbart Smykke, før det forsvandt paa den ubegribeligste Maade, selv om der blev passet nok saa godt paa det. Men endnu værre blev det, da enhver, der dristede sig til at have Juveler hos sig om Aftenen, blev bestjaalet paa aaben Gade eller i mørke Gange i Husene, ja endogsaa blev myrdet. De, der slap fra det med Livet, fortalte, at et Næveslag som et Lyn slog ned over deres Hoved, og naar de vaagnede af Bedøvelsen, var deres Juveler frarøvede

dem, og de fandt sig selv igen paa et ganske andet Sted, end hvor de var blevne overfaldede. De myrdede fandt man næste Morgen paa Gaden eller i Husene, alle med samme dødelige Saar, et Dolkestød i Hjertet, og efter Lægens Mening havde det været saa hurtigt og sikkert dræbende, at den saarede var faldet om uden at give en Lyd fra sig. Hvem ved Ludvig XIV's yppige Hof havde ikke en eller anden lille Kærlighedsforbindelse, som førte ham hemmeligt om Aftenen til den Elskede, ofte med et rigt Smykke som Gave paa sig. Ofte naaede den Ulykkelige ikke det Hus, hvor han skulde nyde sin Elskovslykke, ofte faldt han om lige uden for Huset, ja uden for den Elskedes Dør, saa at hun med Rædsel fandt hans blodige Lig.

Forgæves lod Politimester Argenson alle paagribe, der var det mindste mistænkelige, forgæves rasede la Regnie og forsøgte at fremtvinge Tilstaaelser, forgæves blev Vagtposter og Patrouiller forstærkede, Gerningsmændene var ikke til at finde. Kun naar man bevæbnede sig til Tænderne, og lod Tjeneren bære Lygte foran sig, kunde man færdes uantastet paa Gaden om Aftenen, og dog hændte det, at Tjeneren blev skræmmet bort med Stenkast, og hans Herre i samme Øjeblik blev myrdet og bestjaalet.

Mærkværdigt var det, at ingen af de stjaalne Klenodier blev falbudte, hvor der var Mulighed for det, og derved viste der sig altsaa ingen Spor, man kunde forfølge.

Desgrais skummede af Raseri over, at Forbryderne kunde undslippe selv ham. Det Kvarter af Byen, som han netop befandt sig i, blev skaanet, medens Rovmorderen udspejdede sit rige Offer i et andet. Selv den List at forklæde flere som Desgrais, saa at der var mange Desgrais paa een Gang, mislykkedes.

En Morgen kom Desgrais ind til Præsident la Regnie, bleg, med fortrukket Ansigt, ude af sig selv.

„Hvad for Nyheder bringer I? Er I kommen paa Sporet?“ raabte Præsidenten ham i Møde.

„Nej,“ begyndte Desgrais, stammende af Raseri, „nej, i Gaar Nat, lige ved Louvres er Marquis de la Fare overfaldet lige for mine Øjne.“

„Gud være lovet,“ jublede la Regnie, „saa har vi dem!“

„Nej, hør blot,“ afbrød Desgrais ham med et bittert Smil, „nej, hør først, hvordan det gik for sig. — Jeg staar altsaa ved Louvres og passer de Djæвле op, som stadig spiller os paa Næsen. Da kom der listende en Skikkelse tæt forbi mig, stadig seende sig tilbage, men uden at se mig. I Maaneskinnet

genkendte jeg Marquis de la Fare. Jeg blev staaende, for jeg vidste, hvor han skulde hen. Knap er han ti—tolv Skridt fra mig, saa springer en Skikkelse frem, som var han skudt op af Jorden, slaar ham til Jorden og kaster sig over ham. Ubetænksomt, overrasket, som jeg var over at staa lige over for Morderen, gav jeg mig til at skrige højt og vilde med et vældigt Spring naa ham, da snublede jeg i min Kappe og faldt. Jeg saa Mennesket ile bort med Lynets Fart, jeg kom paa Benene, løb efter ham — mens jeg blæste i mit Horn — i det fjerne svarede Gendarmernes Fløjter — det blev levende, Vaabenklirren, Hestetrampen fra alle Sider. — Her — her — Desgrais — Desgrais! raabte jeg, saa det skingrede gennem Gaderne. — Jeg saa stadig Mennesket foran mig i det klare Maaneskin, hvorledes han, for at narre mig, bøjede snart til den ene, snart til den anden Side, vi kom ind i Nicaise-Gaden, da syntes hans Kræfter at være udtømte, jeg anstrengte mig dobbelt — han havde i det højeste 15 Skridts Forspring“ . . . .

„I indhentede ham, I greb ham, Gendarmene kom,“ raabte la Regnie med straalende Øjne, og greb Desgrais i Armen, som om han havde været Morderen.

„Femten Skridt,“ fortsatte Degrais med dump Stemme og tungt Aandedræt, „fem-

ten Skridt foran mig springer Mennesket til Side ind i Skyggen og forsvinder gennem Muren.“

„Forsvinder? — gennem Muren! — Er I fra Forstanden,“ raabte la Regnie og gik to Skridt tilbage med foldede Hænder.

„Sig, at jeg er fra Forstanden, sig, at jeg ser Syner,“ fortsatte Degrais og greb sig til Hovedet, „men det er ikke anderledes, end jeg har fortalt det. Lamslaaet stod jeg foran Muren, da flere Gendarmer aandeløse kom løbende til, og med dem Marquis de la Fare, der var kommen paa Benene. Vi tændte Fakler, vi slog paa Muren hist og her, intet Spor af Dør, Vindue eller nogen Slags Aabning. Det var en stærk Stenmur, der stødte op til et Hus, i hvilket der bor Folk, som man ikke kan have selv den ringeste Mistanke til. I Dag har jeg taget det hele nøje i Øjesyn. — Det er Djævlens selv, der spotter os.“

Desgrais' Historie blev bekendt over hele Paris. Folk tænkte ikke paa andet end Trolddom, Aandebesværgelser og Djævelpagter og troede, at „den lede“ selv beskyttede Forbryderne, som havde solgt deres Sjæle til ham. Historien blev trykt med et Titelblad, der forestillede et frygteligt Djæveluhyre, som Degrais synker i Knæ for, og den blev revet bort. Det var nok til at gøre Folk bange og til at tage Modet fra selve

Gendarmerne, der nu rystende og bævende patrouillerede gennem Gaderne om Natten, behængt med Amuletter og stænkede med Vievand.

Argenson, der saa, at „Chambre ardente“ ikke udrettede noget, gik til Kongen, for at faa ham til at oprette en Domstol for denne nye Slags Forbrydelse. Kongen, der syntes, at han allerede havde givet „Chambre ardente“ al for megen Magt, og som gøs ved den blodtørstige la Regnies utallige Henrettelser, afslog kort Forslaget.

Saa fandt man paa et andet Middel til at interessere Kongen for Sagen.

I Mme. Maintenons Værelser, hvor Kongen opholdt sig om Eftermiddagen, og undertiden arbejdede med sine Ministre til langt ud paa Natten, blev der overrakt ham et Digt i den opskræmte Elskers Navn; denne klagede i høviske Vendinger over den Fare, der var forbundet med at gøre den Elskede sin Opvartning. Det var en ærlig Sag at falde i aaben Kamp for sin Elskede, men mod Snigmorderen kunde man ikke væbne sig; i smigrende Vendinger taltes der om Kongen som Polarstjernen paa Kærlighedens Himmel, og det alvorlige Emne var bleven behandlet paa saa aandrig og letspøgende en Maade, at Digtet alt i alt ikke kunde andet end gøre Indtryk paa Kongen.

Da han havde læst det til Ende, drejede han sig hurtigt, uden at vende Øjnene bort fra Papiret, om mod Mme. Maintenon, læste Digtet endnu en Gang med høj Stemme, og spurgte da med et indsmigrende Smil, hvad hun mente. Mme. Maintenon svarede alvorligt og med et vist Skær af Fromhed, at paa een Maade burde man ikke beskytte de skjulte Veje, men at der dog nok burde tages Forholdsregler til Afstraffelse af de ryggesløse Forbrydere. Kongen følte sig utilfreds med dette vage Svar, foldede Digtet sammen og vilde gaa ind til Etatssekretæren, der arbejdede i Værelset ved Siden af, da han kom til at møde Mme. Scuderis Blik; hun var netop, siden Kongen havde fattet Interesse for hende, ofte til Stede og sad den Dag i en lille Lænestol ikke langt fra Mme. Maintenon. Kongen gik hen til hende; det elskværdige Smil, som var ved at forsvinde fra hans Læber og Kinder, vandt igen Overhaand, og medens han stod lige foran Frøkenen og foldede Digtet ud igen, sagde han blidt: „Marquisen vil nu engang ikke vide af de forelskede Mænds Galanterier og svarer mig undvigende. Men I, Frøken, hvad mener I om dette Digt.“ Mlle. Scuderi rejste sig ærbødigt op, en let Rødme for over den gamle Dames blege Kinder, hun nejede for Kongen og sagde med nedslagne Øjne;

„En Elsker, som for Tyve bæver
Sig ej til Amors Naade hæver.“

Kongen blev ganske forbavset over den ridderlige Aand, der talte ud af de faa Ord og slog hele Digtet med de alenlange Tirader til Jorden, og raabte med straalende Øjne: „Ved den hellige Dionys, I har Ret, Frøken! Ingen blind Retfærdighed, der rammer Skyldig saa vel som Uskyldig, skal beskytte Fejgheden; lad Argenson og la Regnie gøre deres!“

Martinière skildrede med de mest levende Farver alle den Tids Forbrydelser, da hun næste Morgen fortalte sin Frøken, hvad der var foregaaet om Natten, og rystende og bævende overrakte hende det hemmelighedsfulde Skrin. Baade hun og Baptiste, der stod ganske bleg i en Krog og af Angst og Klemmelse stod og krammede sin Nathue og knap kunde faa Ordene frem, bad Frøkenen paa det indstændigste for Guds Skyld om kun med største Forsigtighed at aabne det lille Skrin. Mlle. Scuderi vejede og prøvede den lukkede Hemmelighed i Haanden og sagde smilende: „I ser begge Spø-

gelsler. At jeg ikke er rig, at der ikke er nogen Skat hos mig, der er et Mord værd, det ved de fordømte Snigmordere godt; de udspejder jo, som I selv siger, alt inde i Husene. Og eftertragte mit Liv? Saadan en gammel 63-aarig Kvinde, som skriver middelmaadige Vers og ikke efterlader sig andet end et Par Dusin godt indbundne Bøger med Guldsnit! Og du, Martinière! Beskriv du blot det fremmede unge Menneske saa rædselsvækkende som muligt, jeg kan dog ikke tro, at han havde noget ondt i Sinde.

Altsaa!“

Martinière traadte et Par Skridt tilbage, Baptiste sank med et dybt Suk i Knæ, da Frøkenen nu trykkede paa en lille Staal-knap, og Skrinets Laag sprang op med et Brag.

Hvor forbavset blev hun ikke, da et Par Guldarmbaand og et Guldhals Smykke, rigt besat med Juveler, straaledede hende i Møde. Hun tog Smykkerne op, og mens hun roste Hals Smykkets vidunderlige Forarbejdning, betragtede Martinière de kostbare Arm-baand og udbrød den ene Gang efter den anden, at selv den forfængelige Mme. Montespan ikke ejede et saadant Smykke.

„Men hvad skal det, hvad skal det dog betyde?“ udbrød Mlle. Scuderi.

I samme Øjeblik opdagede hun paa Bunden af Skrinet en lille sammenfoldet Seddel. Med Rette haabede hun, at denne vilde afsløre Hemmeligheden. Hun havde knap læst Sedlen, før den faldt ud af hendes skælvende Hænder. Hun kastede et spørgende Blik mod Himlen og sank saa halvt afmægtig om i sin Stol. Forskrækket sprang Martinière og Baptiste til.

„Aah,“ raabte hun nu med graadkvalt Stemme, „aah, hvilken Krænkelser, hvilken dyb Beskæmmelse. Og det skal ske mig i min høje Alder! Har jeg da syndet i taabeligt Letsind, som en ung, ubetænksom Pige? — Aa Gud, kan man da udlægge Ord, der er sagt halvt i Spøg, paa en saa grusom Maade! Vil det djævelske Tyvepak da drage mig, der hele min Barndom og Ungdom har været Dyden selv og Fromheden selv, med i deres frygteligste Forbrydelser?“

Frøkenen holdt Lommetørklædet for Øjnene og græd og hulkede saa heftigt, at Martinière og Baptiste blev ganske forvirrede og beklemte og ikke vidste, hvorledes de skulde trøste deres kære Herskab i hendes store Smerte.

Martinière havde taget den skæbnesvangre Seddel op fra Gulvet. Der stod:

„En Elsker, der for Tyve bæver,
Sig ej til Amors Naade hæver.“

„Eders Skarpsindighed, højtærede Dame, har reddet os, der øver den stærkeres Ret overfor Svaghed og Fejghed og tilegner os Skatte, der skulde have været anvendt paa uværdig Maade, fra store Forfølgelser. Modtag som Bevis paa vor Taknemmelighed disse Smykker. Det er de kostbareste, vi i lang Tid har kunnet opdrive, om end disse kun er ringe til Eder, højtærværdige Dame, som skønnere Smykker skulde pryde. Vi beder, at I ikke vil unddrage os Eders Ven-skab og naadige Erindring.

De „usynlige“.

„Er det muligt,“ udbrød Mlle. Scuderi, da hun var kommet sig lidt, „er det muligt, at man kan drive den skamløse Frækhed, den skandaløse Haan saa vidt?“

Solen faldt klart gennem de højrøde Silkegardiner og fik Brillanterne, der laa paa Bordet ved Siden af det aabne Skrin, til at straale i ildrøde Farver. Ved at se det, skjulte Mlle. Scuderi sit Ansigt i Rædsel og befalede Martinière øjeblikkelig at bringe de frygtelige Smykker bort, som et myrdet Menneskes Blod klæbede ved. Martinière lukkede straks Halssmykket og Armbaan-dene ned i Skrinet og sagde, at det vel vilde være det raadeligste at overgive Politimesteren Juvelerne og betro ham det hele.

Mlle. Scuderi rejste sig op og gik tavs langsomt op og ned ad Gulvet, som om hun betænkte sig paa, hvad der var at gøre. Saa bad hun Baptiste om at skaffe sig en Portechaise og Martinière om at hjælpe hende med at gøre Toilette, da hun straks vilde op til Mme. Maintenon.

Hun lod sig bære hen til Marquisen netop paa det Tidspunkt, da denne, som Mlle. Scuderi vel vidste, var alene i sine Gemaker. Juvelskrinet tog hun med sig.

Marquisen maatte sandelig i høj Grad blive forundret, da hun saa Frøkenen, der ellers var Værdigheden, ja, trods sin høje Alder Elskværdigheden og Yndefuldheden selv, træde bleg og ukendelig ind med vaklende Skridt.

„Hvad i den Allerhelligste Navn er der hændet Eder?“ raabte hun den stakkels forskrækkede Dame i Møde, der, ganske ude af sig selv, knap i Stand til at holde sig oprejst, nu hurtigt søgte at naa den Stol, som Marquisen skød hen til hende. Da Frøkenen endelig igen var Ordet mægtig, fortalte hun, hvilken dyb Krænkelser hun havde paadraget sig ved hin ubetænksomme Spøg, med hvilken hun havde besvaret den forskræmte Elskers Digt. Da Marquisen havde hørt det hele fra Begyndelse til Enden, erklærede hun, at Mlle. Scuderi tog sig den mærkelige Begivenhed altfor nær,

at det frække Tyvepaks Haan aldrig kunde ramme et fromt, ædelt Sind og forlangte tilsidst at se Smykkerne.

Mlle. Scuderi aabnede Skrinet og rakte hende det, og Marquisen kunde ikke tilbageholde et højt Forundringsudbrud, da hun saa de kostbare Smykker. Hun tog Halssmykket og Armbaandene op og gik hen til Vinduet med dem, hvor hun snart lod Solen spille i Juvelerne, snart holdt det sirlige Guldarbejde tæt op til Øjnene for rigtig at se, med hvilken vidunderlig Kunst hvert lille Led i den snoede Kæde var forarbejdet.

Paa een Gang vendte Marquisen sig hurtigt om mod Frøkenen og udbød: „Ved I, Frøken, at ingen anden end René Cardillac kan have forarbejdet disse Armbaand og dette Halssmykke?“

René Cardillac var den Gang den dygtigste Guldsmed i Paris, et af sin Tids kunstrigeste og tillige mærkeligste Mennesker. Snarere lille, end høj, men bredskuldret og af en stærk muskuløs Bygning havde Cardillas, skønt han var højt oppe i halvtredserne, endnu Kraft og Spændstighed som en Yngling. Det tykke, krusede, rødlig Haar og det sammentrængte, skinnende Ansigt tydede ogsaa paa denne Kraft, der ellers er ganske usædvanlig. Havde Cardillac ikke i hele Paris været anset for den

mest retskafne Hædersmand, uegennyttig, aaben, uden Bagtanker, stadig rede til at hjælpe, saa kunde hans mærkelige Blik fra de smaa, dybtliggende grønne, funklende Øjne have kastet Mistanke paa ham for hemmelig Lumskhed og Ondskab. Men som sagt, Cardillac var i sin Kunst den dygtigste, der fandtes ikke alene i Paris, men maaske overhovedet paa den Tid. Inderlig fortrolig med Ædelstenenes Natur forstod han at slibe og indfatte dem paa en Maade, saa at et Smykke, der ellers vilde kaldes uanseligt, udgik fra Cardillacs Værksted i straalende Pragt. Hver Bestilling modtog han med brændende Begærlighed og fastsatte en Pris, der var saa lille, at den paa ingen Maade stod i Forhold til Arbejdet. Saa levnede Arbejdet ham ingen Ro, Dag og Nat hørte man ham hamre paa sit Værksted, og ofte, naar Arbejdet næsten var færdigt, kunde han pludselig blive misfornøjet med Formen, kunde tvivle om en eller anden Juvelindfatnings Fortrin, om et lille Led, og det var Anledning nok til, at han kastede hele Arbejdet i Smeltediglen igen og begyndte forfra. Saaledes blev ethvert af hans Arbejder et ædelt, uovertruffent Mesterværk, som satte Kunden i den højeste Forbavselse. Men saa var det næsten ogsaa umuligt at faa det færdige Arbejde fra ham. Med tusind Paaskud holdt

han Kunden hen Uge for Uge, Maaned for Maaned. Forgæves bød man ham det dobbelte for Arbejdet, han vilde ikke have en Louis mere end den aftalte Pris. Naar han saa tilsidst maatte give efter for Kundens Fordring at udlevere Smykket, saa kunde han ikke tilbageholde alle Tegn paa den dybeste Sorg, ja paa et Raseri, der kogte i ham. Naar han havde maattet aflevere et betydeligt — ved Juvelernes Værdi og Forarbejdningen — særlig kostbart Arbejde, saa kunde det godt falde ham ind at løbe omkring som en vanvittig og forbande sit Arbejde og alt om sig. Men naar saa en kom løbende efter ham og raabte højt: „René Cardillac, kunde I ikke lave et smukt Halssmykke til min Brud — Armbaand til mine Døtre o. s. v.“, saa stod han pludselig stille, saa paa Manden med sine smaa Øjne, gned Hænderne og spurgte: „Lad mig se.“ Manden trækker saa en lille Æske frem og siger: „Her er Juvelerne, de er ganske almindelige, der er ikke noget særligt ved dem, men i Eders Hænder . . . .“

Cardillac lader ham ikke tale ud, river Æsken ud af Hænderne paa ham, tager Juvelerne op, som virkelig heller ikke er noget særligt værd, holder dem op mod Lyset og udbryder henrykt: „Ho, ho, almindelige — aldeles ikke — smukke Stene

— herlige Stene, lad mig blot faa fat paa dem! — og hvis det ikke kommer an paa en Haandfuld Louis for Eder, saa vil jeg sætte endnu et Par Stene ind, som skal funkle jer i Møde som Solen selv.“

Manden svarer saa: „Jeg overlader det hele til Eder, Mester René, og betaler, hvad I forlanger!“

Uden at bryde sig om, om det er en rig Borger eller en fornem Herre fra Hoffet, kaster Cardillac sig heftigt om Halsen paa ham, knuger og kysser ham og siger, at nu er han igen lykkelig, og at Arbejdet skal blive færdigt om 8 Dage. Han løber saa over Hals og Hoved hjem, ind i Værkstedet, hamrer løs paa Arbejdet, og otte Dage efter er der frembragt et Mesterværk. Men naar saa den, der har bestilt det, kommer, og med Glæde vil betale den ringe Sum, Cardillac forlanger, og vil tage Smykket med sig, bliver Cardillac ærgerlig, grov, trodsig. —

„Men Mester Cardillac dog, tænk paa, jeg skal have Bryllup i Morgen.“

„Hvad bryder jeg mig om Eders Bryllup, kom igen om 14 Dage.“

„Smykket er færdigt, her er Pengene, jeg maa have det.“

„Og jeg siger Eder, at der endnu er meget at forandre ved Smykket; jeg afleverer det ikke i Dag.“

„Og jeg siger Eder, at hvis I ikke udleverer Smykket med det gode, naar jeg oven i Købet vil betale det dobbelte for det, saa skal I faa mig at se komme tilbage lige paa Stedet med Argensons tjenstvillige Drabanter.“

„Naa, saa gid Satan maa pine jer med hundrede glødende Tænger og hænge 3 Centner i Halssmykket, saa at det kvæler jeres Brud!“

Og med disse Ord smider Cardillac Brudgommen Smykket i Hovedet, griber ham i Armen, kaster ham paa Døren, saa at han kommer hovedkulds ned ad Trapperne, og staar saa og ler ondt, naar han ser, hvorledes det stakkels unge Menneske hinker bort med Lommetørklædet for den blodige Næse. —

Ganske uforklarligt var det ogsaa, naar Cardillac ofte, naar han lige med Begejstring havde paataget sig et Arbejde, pludselig under Hulken og Taarer, i den yderste Opbidselse, bønfuldt Kunden i Madonnas og alle Helgeners Navn om at fritage ham for det. Mange af de mest højtstaaende Personer havde forgæves budt store Summer for at faa blot det ringeste Arbejde fra Cardillac. Han kastede sig ogsaa for Kongens Fødder og bønfuldt ham om den Gunst ikke at skulle lave noget til ham. Ligeledes nægtede han at modtage nogen

Bestilling af Mme. Maintenon, ja med Udtryk for Afsky og Forfærdelse vragede han den Bestilling af hende at forfærdige en lille Ring, prydet med et Symbol paa Kunsten, som hun vilde forære Racino.

„Jeg er sikker paa,“ sagde omsider Mme. Maintenon, „jeg er sikker paa, at Cardillac, selv om jeg blot sender Bud efter ham for at faa at vide, til hvem han har lavet disse Smykker, vil vægre sig ved at komme, fordi han maaske frygter for at faa en Bestilling, da han paa ingen Maade vil arbejde for mig. Skønt i den sidste Tid ser det næsten ud til, at han har overvundet sin umaadelige Stædighed, for jeg har hørt, at han nu arbejder flittigere end nogensinde og leverer sine Arbejder paa Klokkeslet, dog ikke uden dyb Sorg og med bortvendt Ansigt.“

Mlle. Scuderi, der ogsaa var meget opsat paa, hvis det kunde lade sig gøre, at bringe Smykkerne tilbage til den retmæssige Ejer, mente, at man kunde lade Budet sige til Cardillac, at der ikke forlangtes noget Arbejde af ham, men kun hans Bedømmelse af nogle Juveler. Dette billigede Marquisen. Der blev sendt Bud efter Cardillac, og som om han allerede havde været paa Vej, traadte han et Øjeblik efter ind i Stuen.

Han saa ud, som han var greben paa fersk Gerning, da han fik Øje paa Mlle.

Scuderi, og aldeles overrumplet glemte han, hvad der passede sig i det Øjeblik, bukkede først dybt og ærbødigt for denne værdige gamle Dame, hvorpaa han saa først vendte sig mod Marquisen.

Denne spurgte ham hurtigt, idet hun pegede paa Smykkerne, der laa og funkede paa det mørkegrønne Bordtæppe, om det var hans Arbejde. Cardillac havde knap kastet et Blik derpaa, før han, stirrende Marquisen lige ind i Ansigtet, hurtigt pakkede Armbaandene og Halssmykket ind i det lille Skrin, der stod ved Siden af, og skød det heftigt fra sig. Saa sagde han, mens et hæsligt Smil glødede paa hans røde Ansigt: „Man maa sandelig, Fru Marquise, kende René Cardillacs Arbejde daarligt, for et Øjeblik at kunne tro, at nogen som helst anden Guldsmed i Verden kunde have forarbejdet et saadant Arbejde. Ja, det er mit Arbejde.“

Efter disse Ord spurgte Marquisen, til hvem Smykkerne var lavet.

„Til mig selv,“ svarede Cardillac, „ja, I vil,“ fortsatte han, da baade Mme. Maintenon og Mlle. Scuderi saa ganske forundret paa ham, den ene mistroisk, og den anden i spændt Forventning for, hvordan Sagen vilde udvikle sig, „ja, I vil finde det mærkeligt, Fru Marquise, men saadan er det. Blot for dette smukke Arbejdes Skyld sam-

lede jeg mine bedste Ædelstene sammen og arbejdede fuld af Glæde flittigere og omhyggeligere paa det end nogensinde før. For nogen Tid siden forsvandt Smykkerne sporløst fra mit Værksted.“

„Himlen være lovet,“ udbrød Mlle. Scuderi med glædestraalende Øjne, sprang hurtigt og spændstigt som en ung Pige op af Lænestolen, gik lige hen til Cardillac, lagde begge Hænder paa hans Skuldre og sagde:

„Tag dem, Mester René, tag dem, modtag Eders Ejendom, som ryggesløse Tyve har berøvet Eder.“

Nu fortalte hun udførligt, hvorledes hun havde faaet Smykkerne. Cardillac hørte tavst med nedslagne Øjne paa hende. Kun af og til undslap der ham et Hm! — Saa! — Ej! — Hoho! — holdt snart Hænderne paa Ryggen, strøg sig snart langsomt om Hagen og Kinderne. Da Mlle. Scuderi havde endt sin Fortælling, var det, som Cardillac kæmpede med nogle ganske særegne Tanker, der var paakommet ham under Fortællingen, og som om han vaklede med at tage sin Beslutning. Han for med Haanden over Panden, over Øjnene, maaske for at standse frembrydende Taarer. Endelig greb han Skrinet, som Mlle. Scuderi rakte ham, lagde sig langsomt paa Knæ og sagde: „Skæbnen har bestemt disse Smykker for Eder, ædle, værdige Frøken! Ja, nu ved

jeg det først, at jeg tænkte paa Eder under mit Arbejde, ja, at jeg arbejdede for Eder. Forsmaa ikke at modtage disse Smykker, som det bedste jeg maaske har forarbejdet i lang Tid, af mig og forsmaa ikke at bære dem.“

„Men, men,“ svarede Mlle. Scuderi elskværdigt spøgende, „hvor vil I hen, Mester René, passer det sig for mig i min Alder at pynte mig med saadanne funklende Stene? Og hvor kan det falde jer ind at overøse mig saadan med Gaver. Nej, Mester René, havde jeg været saa skøn som Marquise de Fontange, og rig, saa havde jeg ikke ladet Smykkerne slippe mig ud af Hænde, men hvad skal disse gamle og rynkede Arme og min magre Hals med den straalende Pragt?“

Cardillac havde imidlertid rejst sig op og sagde ude af sig selv med et forvildet Blik, mens han stadig holdt Skrinet hen mod Mlle. Scuderi: „Vær barmhjertig imod mig, Frøken, og behold Smykkerne. I aner ikke, hvilken dyb Ærbødighed, jeg har for Eders Dyd, for Eders høje Fortjeneste! Modtag dog min ringe Gave som et Bevis paa mit inderste Sindelag.“

Da Mlle. Scuderi stadig tøvede, tog Mme. Maintenon Skrinet ud af Cardillacs Hænder og sagde: „I Himlens Navn, Frøken, I taler altid om Eders høje Alder, hvad har vi, I

og jeg, med Aarene og deres Byrde at gøre? Og bærer I jer ikke netop ad som en ung forlegen Pige, der gerne vilde gribe den tilbudte søde Frugt, naar det blot kunde ske uden at røre ved den med Haanden. Afslaa ikke frivillig at modtage af den vakre Mester René *det* som Gave, som tusinde andre ikke kan opnaa hverken for Penge eller Bønner.“

Mme. Maintenon havde med disse Ord paatvunget Mlle. Scuderi Skrinet, og Cardillac styrtede nu paa Knæ, kyssede Mlle. Scuderi Kjole — Hænder, stønnede, sukede, græd, hulkede, sprang op og løb som vanvittig, væltende Stole og Borde, saa at alt ramlede sammen, i det vildeste Jag derfra.

Ganske forskrækket raabte Mlle. Scuderi: „For Guds Skyld, hvad gaar der dog af Mennesket!“

Men Marquisen slog i et Anfald af Kaadhed en rungende Latter op og sagde: „Der kan vi se, Frøken, Mester René er dødelig forelsket i Eder og begynder, som det hør og bør en galant Elsker, at bestorme Eder med rige Gaver.“

Mme. Maintenon førte Spøgen videre og formanede Mlle. Scuderi til ikke at vise sig grusom mod den fortvivlede Elsker, og denne blev smittet af den andens Lystighed. Hun mente, at naar Sagerne stod saa-

dan, kunde hun maaske lade sig besejre og give Verden et uhørt Eksempel paa en 63-aarig Guldsmede-Brud af pletløs Adel. Mme. Maintenon udbad sig at flette Brudekransen og belære hende om en god Husmoders Pligter, hvad saadan en lille Bachfisch vist kunde trænge haardt til.

Da nu endelig Mlle. Scuderi rejste sig for at gaa, blev hun trods al deres Spøg atter alvorlig, da hun greb Smykkeskrinet. Hun sagde: „Fru Marquise, jeg vil i ethvert Fald aldrig gaa med disse Smykker. De har, hvordan det nu end er gaaet til, engang været i Hænderne paa det djævelske Pak, som røver og myrder med en Frækhed, som stod de i Forbund med Satan selv. Jeg gruer for det Blod, som synes at klæbe ved Smykkerne. — Og jeg maa tilstaa, at Cardillacs Opførsel var mig meget paa-faldende. Jeg kan ikke komme bort fra en dunkel Anelse om, at der bag alt dette ligger en grufuld Hemmelighed, og paa den anden Side kan jeg ikke faa mig selv til at tro, at den ærlige, vakre Mester René, som er Typen paa en god, from Borger, kan have nogetsomhelst at gøre med noget Ondt eller forbryderisk. Men saa meget er sikkert, at jeg aldrig tager Smykkerne paa.“

Marquisen mente, at det var at tage sig det hele altfor nær; men da Mlle. Scuderi

spurgte hende paa Ære og Samvittighed, hvad hun vilde gøre i hendes Sted, svarede hun bestemt og alvorligt, at hun hellere vilde kaste Smykkerne i Seinen end nogensinde tage dem paa.

Mlle. Scuderi nedskrev Optrinet med Mester René i nogle morsomme Vers, som hun næste Aften læste for Kongen i Mme. Maintenons Gemakker. Hun havde forstaaet at skyde alle hemmelige Anelser til Side og paa Mester René's Bekostning med levende Farver fremstille et guddommeligt Billede af den 63-aarige Guldsmede-Brud af ældgammel Adel. Kongen lo meget af det og svor, at Boileau Despréaux havde fundet sin Mester i vittige Vers.

Flere Maaneder efter vilde Tilfældet, at Mlle. Scuderi kom over Pontneuf i Hertuginde von Montansiers Glaskaret. Opfindelsen af de smukke Glaskareter var endnu saa ny, at nysgerrige trængte sig sammen, naar et Køretøj af den Art viste sig paa Gaden. Deraf kom det, at Pøblen omringede Montansiers Kusk og næsten standsede Hestene. Da hørte Mlle. Scuderi pludselig Skælden og Banden og opdagede en ung Mand, der med knyttede Næver og Albuestød banede sig Vej gennem Mængden. Og da han kom nærmere, mødte hun et gennemborende Blik fra et dødblegt, fortrukket Ynglingeansigt. Det unge Menneske betragtede hende

ufravendt, mens han arbejdede sig frem med Albuer og Næver, indtil han havde naaet Vognen, som han med rasende Fart lukkede op; han kastede en lille Seddel i Mlle. Scuderis Skød, uddelte og fik Stød og Næveslag og forsvandt, som han var kommet. Med et Rædselsudbrud var Martinière, der sad ved Siden af Mlle. Scuderi, faldet bekvmet tilbage i Sædet, da det unge Menneske viste sig ved Karettdøren. Forgæves rev Mlle. Scuderi i Klokkestrengen og raabte til Kusken, der, som drevet af en ond Aand, piskede løs paa Hestene, der skummede, sprang og stejlede, indtil de endelig i skarp Trav for over Broen. Mlle. Scuderi stænkede Eau de Cologne paa den bekvmede Martinière, der endelig slog Øjnene op og rystende og bævende klamrede sig til Frøkenen og med Skrækken malet paa det blege Ansigt besværligt fremstammede: „For den hellige Jomfrus Skyld, hvad vilde det frygtelige Menneske? — Aah, det var ham, det var ham, der bragte Eder Skrinet hin grufulde Nat!“

Mlle. Scuderi beroligede hende og forestillede hende, at der ikke var sket noget ondt, og at det kun kom an paa at undersøge, hvad Sedlen indeholdt. Hun foldede den ud og læste følgende:

„En ond Skæbne, som I kan afvende, støder mig ned i Afgrunden: Jeg bønfaller

Eder, som Sønnen sin Moder, under et eller andet Paaskud — f. Eks. at faa noget forandret — at bringe det Halssmykke og de Armbaand, som I har faaet gennem mig, hen til Mester René Cardillac; Eders Ve og Vel, Eders Liv afhænger deraf. Gør I det ikke til i Overmorgen, trænger jeg ind i Eders Hus og dræber mig for Eders Øjne!“

„Det er i hvert Fald sikkert,“ sagde Mlle. Scuderi, da hun havde læst det, „at selv om det hemmelighedsfulde Menneske ogsaa virkelig tilhører den ryggesløse Tyve- og Morderbande, mod mig har han ikke noget ondt i Sinde. Hvis det den Nat var lykkedes ham at komme til at tale med mig, hvem ved, om jeg da ikke havde faaet nogle mærkelige Ting at vide, som jeg nu kun kan have den svageste Anelse om. Det kan nu være, som det være vil, hvad der bliver bedt mig om i dette Stykke Papir, vil jeg gøre, selv om det kun skulde ske for at blive af med de usalige Smykker. Cardillac vil nok ikke saa let igen lade dem slippe sig ud af Hænde.“

Allerede næste Dag var det Mlle. Scuderi's Mening at gaa hen til Guldsmeden med Smykkerne. Men det var, ligesom alle Skønaander i Paris netop den Morgen havde aftalt at bestorme Frøkenen med Vers, Skuespil og Anekdoter. Det blev langt hen paa Eftermiddagen, og Mlle. Scuderi skulde

absolut hen til Hertuginde Montansier, og saaledes blev Besøget hos Mester René Cardillac opsat til næste Dag.

Mlle. Scuderi følte sig forpint og urolig. Bestandig saa hun det unge Menneske for sine Øjne, og bestandig syntes hun, at hun skulde kende hans Træk. Hun kunde ikke sove den Nat, hun syntes, at hun letsindigt havde forsømt at gribe den Haand, som den ulykkelige havde rakt op imod hende paa Afgrundens Rand, ja, hun syntes, at det kun var kommet an paa hende at forhindre en grusom Forbrydelse. Saa snart det blev Morgen, lod hun sig klæde paa og kørte hen til Guldsmeden med Smykkeskrinet.

Folk strømmede i store Skarer til Nicaise-Gaden, hvor Cardillac boede, samlede sig foran Døren — skreg, larmede, rasede — og vilde storme ind, kun med Møje holdt tilbage af Gendarmene, som omringede Huset. Med vilde Skrig raabte rasende Stemmer: „Sønderriv, sønderflæng den forbandede Morder!“

Endelig viste Desgrais sig med mange Betjente, som banede Vej gennem den tætteste Folkemasse. Døren sprang op, en lænket Fange blev bragt ud og slæbt bort under Pøblens rasende Forhaanelser. — I samme Øjeblik, som Mlle. Scuderi halvt afmægtig af Skræk og bange Anelser ser

dette gaa for sig, naar et skingrende Jammerskrig hendes Øre.

„Kør, kør,“ raaber hun ganske ude af sig selv til Kusken, der med Behændighed faar Hoben til at vige til Side og holder tæt hen for Cardillacs Dør. Da faar Mlle. Scuderi Øje paa Desgrais og for hans Fødder en ung Kvinde, skøn som Dagen, med opløst Haar, halvt afklædt, der i Angst og trøstesløs Fortvivlelse omslynger hans Ben og raaber i dybeste Smerte: „Han er uskyldig! — han er uskyldig!“

Forgæves prøver Desgrais og hans Folk at rive hende bort og rejse hende op. Endelig griber en stærk, plump Karl hende i Armene, river hende med Magt bort fra Desgrais og slipper hende, saa at hun uden en Lyd styrter ned ad Trinene og bliver liggende som død paa Gaden.

Nu kunde Mlle. Scuderi ikke holde sig tilbage længere. „I Jesu Navn, hvad er der sket?“ raaber hun, aabner hurtigt Vogn-døren og stiger ud.

Ærbødigt viger Folket tilside for den værdige Dame, der sammen med et Par medlidende Kvinder løfter den unge Pige op og stænker hende i Ansigtet med vel-lugtende Vand; hun gaar saa hen til Desgrais og gentager sit Spørgsmaal til ham.

„Der er sket det forfærdelige,“ svarer Desgrais, „at René Cardillac i Morges er

funden død af et Dolkestød. Hans Svend Olivier Brusson er Morderen. Han blev netop ført i Fængsel nu.“

„Og Pigebarnet?“ spørger Mlle. Scuderi.

„Er,“ svarer Desgrais, „er Madelon, Cardillacs Datter. Det forrykte Menneske var hendes Forlovede. Nu græder og hylér hun og skriger den ene Gang efter den anden, at Olivier er uskyldig, ganske uskyldig. Hun kender vist nok noget til Mordet, og jeg maa vist hellere tage hende med til Conciergeriet.“

Desgrais kastede med disse Ord et lumsk, skadefro Blik paa Pigen, saa at det gøs i Mlle. Scuderi. Nu begyndte den unge Pige at aande svagt, men hun var ikke i Stand til at bevæge sig og laa med lukkede Øjne, og man stod tvivlraadig, om man skulde bringe hende ind i Huset eller lade hende komme mere til Bevidsthed først. Mlle. Scuderi saa dybt bevæget med Taarer i Øjnene paa den uskyldige Engel og gøs for Desgrais og hans Haandlangere. Da hørte man en dump Støj ned ad Trappen, det var Cardillacs Lig, der blev bragt ned.

Mlle. Scuderi tog en rask Beslutning og raabte: „Jeg tager den unge Pige med mig, I kan sørge for det øvrige, Desgrais.“

En dump Bifaldsmumlen hørtes fra Folket. Kvinderne løftede Pigen op, alle trængte sig frem for at hjælpe med, og løf-

tet højt i Vejret blev hun baaret hen i Kareten, medens alle velsignede den barmhjertige Dame.

Det lykkedes hurtigt Seron, den berømteste Læge i Paris, at bringe Madelon til sig selv igen. Mlle. Scuderi fuldendte, hvad Lægen havde begyndt, indtil en heftig Taarestrøm gav Madelon Luft. Afbrudt af Suk og Taarer fortalte hun nu, hvordan alt var gaaet for sig.

Ved Midnat var hun blevet vækket af en sagte Banken paa sin Dør og havde hørt Oliviers Stemme, der havde besværgt hende straks at staa op, da hendes Far var paa det sidste. Forfærdet var hun sprunget op og havde aabnet Døren. Olivier var bleg og oprevet, dryppende af Sved, med Lyset i Haanden gaaet foran hende med vaklende Skridt ind i Værkstedet, hun havde fulgt lige efter. Der laa Faderen med stive Øjne og rallede i Dødskamp. Jamrende havde hun kastet sig over ham, og nu først opdaget hans blodige Skjorte. Olivier havde skudt hende blidt til Side og anstrengt sig for at vaske og forbinde et Saar, Faderen havde i venstre Side af Brystet. Imidlertid var Faderen igen kommen til Bevidsthed, han var holdt op med at ralle, havde grebet hendes Haand, lagt den i Oliviers og trykket dem begge heftigt. Baade Olivier og hun havde lagt sig paa

Knæ ved Siden af Faderen, han havde prøvet paa at rejse sig, men var atter sunket tilbage og havde udaandet med et dybt Suk. Nu havde de begge jamret og klaget højt. Olivier havde fortalt, hvorledes Mesteren var blevet myrdet lige for hans Øjne paa en Vandring, han paa hans Befaling havde maattet gaa med ham om Natten, og hvorledes han med den yderste Anstrengelse havde baaret den tunge Mand hjem, som han ikke ansaa for at være dødeligt saaret. Om Morgenen var Husbeboerne, som om Natten havde hørt Tummelen, den høje Graad og Jamren, kommet op og havde fundet dem knælende ganske utrøstelige ved Faderens Lig. Der var opstaaet Tumult, Gendarmene var trængt ind, og Olivier var blevet slæbt i Fængsel som hendes Faders Morder. Madelon fortalte nu de mest rørende Skildringer om hendes elskede Oliviers Dyd, Fromhed og Troskab. Hvorledes han havde holdt Mesteren saa højt i Ære, som havde det været hans egen Fader, hvorledes denne i fuldeste Maal besvarede hans Kærlighed, hvorledes han havde antaget ham som sin Svigersøn paa Grund af hans Ærlighed, Trofasthed og ædle Sindelag. Alt dette fortalte Madelon ud af sit troskyldige Hjerte og sluttede med, at selv om Olivier i hendes Nærværelse havde stødt Dolken i Brystet paa

Faderen, saa vilde hun før have antaget det for et Blændværk af Satan end have troet, at Olivier kunde have været i Stand til at begaa en saa forfærdelig Forbrydelse.

Mlle. Scuderi, der var dybt rørt over Madelons uendelige Lidelser og tilbøjelig til at antage den stakkels Olivier for uskyldig, indhentede Oplysninger og fik alt bekræftet, hvad Madelon havde fortalt om Mesterens og hans Svends huslige Forhold. Husfællerne og Naboerne berømmede enstemmig Olivier som et Mønster paa en sædelig, from, trofast og flittig ung Mand, ingen vidste noget ondt at fortælle om ham, og dog, naar der var Tale om den græsselige Gerning, trak de paa Skulderen og mente, at der laa noget ubegribeligt bagved.

Olivier nægtede, som Mlle. Scuderi hørte, for „Chambre ardente“ med den største Standhaftighed, med den lyseste Frimodighed den Gerning, han blev beskyldt for og paastod, at hans Mester var blevet anfaldet og slaaet ned lige for Øjnene af ham, at han endnu levede, da han bar ham hjem, men der var han hurtig død. Ogsaa det stemte overens med Madelons Fortælling.

Mlle. Scuderi lod atter og atter de mindste Enkeltheder ved den skrækkelige Begivenhed gentage for sig. Hun udforskede nøje, om der havde været en Strid mellem Mester og Svend, om Olivier maaske ikke var gan-

ske fri for den Misundelse, som ofte i blindt Raseri kan opstaa i selv de godmodigste Mennesker. Dog jo mere begejstret Madelon talte om den rolige, huslige Lykke, som de tre Mennesker levede i, des mere forsvandt hver Skygge af Mistanke mod Olivier. Nøje prøvende alt, gaaende ud fra, at Olivier trods alt, hvad der talte for hans Uskyld, dog havde været Cardillacs Morder, fandt Mlle. Scuderi imellem alle Muligheder intet Motiv til den grufulde Handling, der i hvert Fald maatte forstyrre Oliviers Lykke. — Han er fattig, men dygtig. — Det lykkes ham at vinde den berømte Mesters Velvilje, han elsker Datteren, Mesteren begunstiger hans Kærlighed; Lykke og Velstand venter ham i Fremtiden. — Men skulde det nu være, at Olivier ogsaa var bleven ophidset paa en eller anden Maade og i Raseri havde overfaldet sin Velgører og dræbt ham, hvilket gennemført Hykleri skulde der saa ikke til for at opføre sig saadan bagefter! — I sikker Forvisning om Oliviers Uskyld fattede Mlle. Scuderi den Beslutning at redde den uskyldige Yngling, koste, hvad det vilde.

Det forekom hende at være det raadeligste at gaa til Præsident la Regnie, før hun muligvis vilde anraabe Kongen om Naade, og gøre ham opmærksom paa alle de Omstændigheder, der talte for Oliviers Uskyld,

og saaledes maaske indgive Præsidenten en gunstig Mening om den Anklagede, som han skulde meddele Dommerne.

La Regnie modtog Mlle. Scuderi med megen Agtelse, hvad hun ogsaa kunde vente, efter den Gunst hun stod i hos Kongen. Han hørte roligt paa alt, hvad hun forebragte om Mordet og Oliviers Forhold og Karakter. Et fint Smil var imidlertid alt, hvormed han beviste, at der ikke blev talt for døve Øren, og at Dommeren ikke er den Anklagedes Fjende, men ogsaa maa agte paa alt, hvad der taler til hans Gunst. Da Frøkenen nu endelig ganske udmattet, med Taarer i Øjnene, tav, begyndte la Regnie: „Det er Eders fortræffelige Hjerte værdigt, kære Frøken, at I, rørt af en ung, forelsket Piges Taarer, tror alt, hvad hun fortæller, men det er anderledes med Dommeren, der er vant til at rive Masken af den frække Hykler. Det hører ikke ind under mit Embede at udvikle for enhver, der spørger mig, Gangen i en Kriminalproces. Frøken, jeg gør min Pligt, og bryder mig ikke om Verdens Dom. Alle Forbrydere skal ryste for „Chambre ardente“, som ikke kender anden Straf end Blod og Ild. Men jeg vil ikke, min værdige Frøken, af Eder anses for et Uhyre af Haardhed og Grusomhed, tillad mig derfor, at jeg med faa Ord klarlægger den unge Forbryders Blodskyld.

Eders Skarpsindighed vil saa selv forkaste den Godtroenhed, som gør Eder Ære, men ikke vil passe sig for mig. — Altsaa! —

En Morgen bliver René Cardillac fundet myrdet af et Dolkestød. Ingen er hos ham uden hans Svend, Olivier Brusson, og Datteren. I Oliviers Kammer finder man blandt andet en Dolk farvet af frisk Blod, som nøjagtig passer i Saaret. „Cardillac er,“ sagde Olivier, „blevet myrdet i Nat for Øjnene af mig.“ Vilde man bestjæle ham? „Det ved jeg ikke.“ Du gik med ham, og det var dig ikke muligt at forsvare ham for Morderen? — holde ham fast — raabe om Hjælp? „Femten, maaske tyve Skridt gik Mesteren foran mig, jeg fulgte bagefter.“ Hvorfor i al Verden saa langt? „Mesteren vilde det saaledes.“ Hvad havde overhovedet Mester Cardillac saa sent at gøre paa Gaden? — „Det kan jeg ikke sige.“ Er han da før ved Ni-Tiden om Aftenen gaaet hjemmefra? Her stammer Olivier, han er bestyrtet, han sukker, han græder, han forsikrer ved alt, hvad der er helligt, at Cardillac virkelig var gaaet ud den Aften og havde fundet sin Død. Pas nu godt paa, Frøken. Det er til den fuldkomneste Sikkerhed bevist, at Cardillac ikke er gaaet ud den Aften, derfor er Oliviers Paastand, at han virkelig er gaaet ud, en fræk Løgn. Gadedøren er lukket med svære Slaaer, som gør en saa

gennemtrængende Støj, naar de trækkes fra og skydes for, og Døren skriger og piber saadan i Hængslerne, at, som anstillede Forsøg har vist, Støjen kan høres selv i øverste Etage. Nu bor i underste Etage, altsaa lige ved Gadedøren, gamle Mester Claude Patru med sin Husholderske, et Menneske paa omtrent 80 Aar, men rask og rørig. Begge disse Mennesker hørte, hvorledes Cardillac, paa sædvanlig Maade, hin Aften paa Slaget 9 gik ned ad Trappen, lukkede og laasede Døren med megen Støj, gik op igen, læste Aftenbønnen højt og gik saa, hvad man kunde forstaa af Dørene, der gik, ind i sit Sovekammer. Mester Claude lider af Søvnløshed, som vel gamle Folk plejer. Heller ikke den Nat kunde han faa Søvn i Øjnene. Husholdersken tændte derfor Lys, Klokken kunde vel være halvti, og satte sig ind til Mester Claude ved Bordet med en gammel Krønike, som hun gav sig til at læse i, medens den gamle snart satte sig i Lænestolen, snart rejste sig op igen, og for at blive træt og søvrig gik han langsomt op og ned ad Gulvet. Alt var stille og roligt indtil Midnat. Da hørte de ovenover tunge Trin, et stærkt Fald, som styrtede en tung Vægt til Jorden, og straks derpaa en dump Stønnen. Begge blev mærkelig angst og beklemte. De kom straks til at tænke paa alle de Forbrydelser, der

skete paa den Tid. — Og om Morgen
kom *det* frem i Lyset, der var begaaet i
Mørket.“ —

„Men,“ indskød Mlle. Scuderi, „for alle
Helgeners Skyld, kan I da af alle de Om-
stændigheder, som jeg lige vidtløftig har
fortalt, finde et eneste Motiv til dette
Mord?“

„Hm,“ svarede la Regnie, „Cardillac var
ikke fattig — han ejede kostbare Stene.“

„Tilkom,“ fortsatte Mlle. Scuderi, „til-
kom det ikke altsammen hans Datter?“

„I glemmer, at Olivier skulde være Car-
dillacs Svigersøn. Han maatte maaske dele
eller myrde for andre,“ sagde la Regnie.

„Dele, myrde for andre,“ spurgte Mlle.
Scuderi forbavset.

„Vid,“ fortsatte Præsidenten, „vid, Frø-
ken, at Olivier allerede for længst havde
ladt sit Liv paa Grèvepladsen, hvis hans
Gerning ikke stod i Forbindelse med den
uigennemtrængelige Hemmelighed, som hid-
til saa truende har haft sit Spil i Paris.
Olivier hører aabenbart til den Morder-
bande, som sikkert og ustraffet forstaar at
udføre deres Gerninger, trodsende Dom-
stolens Opmærksomhed, Anstrengelser og
Efterforskninger. Gennem ham maa alt
komme for Dagens Lys. Cardillacs Saar er
ganske det samme, hvormed alle de andre
Ofre er dræbte. Og det mest afgørende er,

at siden Brusson er taget til Fange, er alle Mord og Røverier ophørt. Nu er Gaderne ligesaa sikre om Natten som om Dagen. Bevis nok paa, at Olivier maaske stod i Spidsen for Morderbanden. Endnu vil han ikke bekende, men der gives Midler, som skal faa ham til at tale mod hans Vilje.“

„Og Madelon,“ udbrød Mlle. Scuderi, „og Madelon, den trofaste, uskyldige Sjæl?“

„Ej,“ sagde la Regnie med et giftigt Smil, „ej, hvem indestaar os for, at hun ikke er med i Komplottet. Hvad bryder hun sig om Faderen, hun græder kun for Morderen.“

„Hvad siger I,“ raabte Mlle. Scuderi, „det er ikke muligt!“

Der gik en Gysen gennem Mlle. Scuderi ved denne grusomme Mistanke. Det forekom hende, at for denne skrækkelige Mand kunde ingen Troskab, ingen Dyd holde Stand. Hun rejste sig. Det vilde være meneskeligt, var alt, hvad hun beklemmt og med tungt Aandedræt kunde faa over sine Læber.

Hun var allerede i Begreb med at gaa ned ad Trappen, som Præsidenten galant havde ledsaget hende til, da en mærkelig Tanke, hun vidste ikke selv hvorledes, trængte sig ind paa hende.

„Kunde det paa nogen Maade tillades mig at se den ulykkelige Olivier Brusson?“

spurgte hun Præsidenten og vendte sig hurtigt om. Denne saa betænkelig paa hende, saa fortrak hans Ansigt sig til det ham egne, modbydelige Smil.

„Jeg kan forstaa, min værdige Frøken, at I selv vil undersøge Oliviers Skyld eller Uskyld, idet I har mere Tillid til Eders indre Følelser, end til det, man kan se og opfatte med Øjnene. Hvis I ikke gyser tilbage for at se det uhyggelige Fængsel, hvor der findes Afskygninger af al Forvorpenhed, saa skal Conciergeriets Porte være aabne for jer i 2 Timer. I skal faa den Olivier at se, hvis Skæbne har vakt Eders Deltagelse.“

I Virkeligheden kunde Mlle. Scuderi ikke faa sig selv til at tro paa det unge Menneskes Skyld. Alt talte mod ham, ja, ingen Dommer i hele Verden vilde have handlet anderledes end la Regnie overfor saa stærke Indicier. Men det Billede paa hjemlig Lykke, som Madelon havde fremtryllet for Mlle. Scuderis Øjne med de mest levende Træk, overstraalede enhver ond Mistanke, og hellere vilde hun antage det hele for en uforklarlig Hemmelighed end tro paa noget, som alt i hende følte sig oprørt imod.

Hun bestemte sig til at lade Olivier fortælle sig alt, hvad der var foregaaet hin skæbnesvangre Nat og saa vidt mulig trænge ind i en Hemmelighed, som vilde

være lukket for Dommerne, fordi de fandt det uden Interesse at trænge dybere ind i den.

Da Mlle. Scuderi var kommet ind i Conciergeriet, blev hun ført ind i et stort, lyst Værelse. Ikke længe efter hørte hun Raslen af Lænker. Olivier Brusson blev bragt ind. Men i samme Øjeblik som han traadte ind ad Døren, sank Mlle. Scuderi afmægtig til Jorden. Da hun var kommet til sig selv, var Olivier forsvundet. Hun forlangte heftigt, at man skulde bringe hende ud til Vognen, hun vilde bort, øjeblikkelig bort, fra Uhyggens og Forbrydelsens Huler.

Ak, ved første Øjekast havde hun i Olivier Brusson genkendt det unge Menneske, som paa Pontneuf-Broen havde kastet den lille Seddel ind i hendes Vogn, og som havde bragt hende Juvelskrinet. —

Nu var der ingen Tvivl mulig, la Regnies skrækkelige Formodning havde bekræftet sig. Olivier hørte til den frygtelige Morderbande, han havde sikkert ogsaa myrdet Mesteren. Og Madelon? — Saa bittert som Mlle. Scuderi følte sig skuffet i sine inderste Følelser, tvivlede hun nu om al Sandhed. Hun begyndte at nære den frygtelige Mistanke, at Madelon var medskyldig og havde Del i den græsselige Bloddaad. Og da Mlle. Scuderi nu engang havde faaet Mistanke, syntes hun, at der kunde være mange

Smaatræk ved Madelons Opførsel, som kunde nære den. Saaledes begyndte hun at betragte meget, som hun før havde anset for Bevis paa Uskyldighed og Renhed, for gennemstuderet Hykleri. Den hjerteskerende Jammer, de brændende Taarer kunde ligesaa godt komme af Dødsangst for den Elskede, eller — for selv at falde for Bødlens Haand. Med den Beslutning at støde den Slange, hun havde næret ved sit Bryst, bort fra sig, steg hun ud af Vognen. Da hun kom ind i sit Værelse, kastede Madelon sig for hendes Fødder. Med de skønne Øjne, som en Engel ikke har skønnere, hæftet paa hende, med Hænderne foldede over det bølgende Bryst, jamrede og bønfuldt hun hende højt om Trøst og Hjælp. Med Møje tog Mlle. Scuderi sig sammen og sagde med en Stemme, som hun forsøgte at gøre saa alvorlig og rolig som mulig: „Gaa — gaa — og trøst dig kun over Morderen, som den retfærdige Straf venter. — Den hellige Jomfru holde sin Haand over dig, at der ikke hviler en tung Synd paa dig ogsaa.“

„Ak, nu er alt forbi,“ raabte Madelon i den frygteligste Fortvivlelse og faldt afmægtig om. Mlle. Scuderi overlod til Martinière at drage Omsorg for Pigen og gik ind i et andet Værelse.

Ganske oprevet, paa Kant med alt menneskeligt, ønskede Mlle. Scuderi, at hun

ikke mere skulde leve i en Verden, der var fuld af djævelsk Bedrag. Hun bebrejdede Skæbnen, at den saa sent havde revet Bindet fra hendes Øjne og vist hende Verden i al dens Ondskab og Lavhed.

Hun kunde høre, hvorledes Martinière fik Madelon til sig selv igen, og hvorledes denne sukke og jamrede: „Ak — ogsaa hun — ogsaa hun er blevet besnakket af de Grusomme. Jeg elendige — stakkels, ulykkelige Olivier!“ —

Ordene trængte ind i Mlle. Scuderis Hjerte, og paa ny steg Anelsen om en Hemmelighed frem i hende, sammen med Troen paa Oliviers Uskyld. Oprevet af de modstridende Følelser raabte Mlle. Scuderi ganske ude af sig selv: „Hvilken ond Aand har indviklet mig i denne frygtelige Historie, som maaske vil koste mig mit Liv!“

I samme Øjeblik traadte Baptiste bleg og forskrækket ind, og sagde, at Desgrais var ude i Forstuen.

Mlle. Scuderi næsten smilede ad Baptistes Skræk og spurgte, hvad der var paa Færde. Rystende over hele Kroppen sagde Baptiste, at Desgrais — den frygtelige Desgrais var hemmelighedsfuld, men meget paatrængende og syntes ikke at kunne vente paa at faa Frøkenen i Tale.

„Naa,“ sagde Mlle. Scuderi, „naa, Baptiste, saa før mig det Menneske ind, som i

jeres Øjne er saa forfærdelig, men som ikke vækker den mindste Bestyrtelse hos mig.“

„Præsidenten,“ sagde Desgrais, da han kom ind i Stuen, „Præsident la Regnie sender mig til Eder, Frøken, med en Bøn, som han ikke turde haabe at faa opfyldt, hvis han ikke kendte Eders Dyd og Mod, og hvis det ikke var det sidste Middel til at bringe Lys i den uhyggelige Sag, som I selv har taget Del i, og som holder alle i aandeløs Spænding. Olivier er ganske rasende, efter at han har set Eder. Saa tilbøjelig som han synes at være til at gaa til Bekendelse, saa sværger han dog paa ny ved alt, hvad der er helligt, at han er uskyldig i Cardillacs Mord, omend han gerne vil lide den Død, han har fortjent. Læg Mærke til, Frøken, at den sidste Sætning aabenbart tyder paa en anden Forbrydelse, der tynger ham. Dog er al vor Anstrengelse for at faa et Ord ud af ham forgæves, selv Truslen om Tortur nytter ikke noget. Han bønfalder, han besværges os om at skaffe ham en Samtale med Eder, for Eder, for Eder alene vil han tilstaa alt. Lad Eder bevæge, Frøken, til at høre paa hans Bekendelse.“

„Hvadbehager,“ raabte Mlle. Scuderi ganske forfærdet, „skulde jeg være Blodrettens Redskab, skulde jeg misbruge et ulykkeligt Menneskes Fortrolighed og bringe ham paa Skafottet? Nej, Desgrais, lad Brusson være

saa ryggesløs en Morder, som han være vil, det vilde aldrig være mig muligt at falde ham saadan i Ryggen. Skulde jeg høre paa hans Hemmelighed, saa vilde jeg lukke den inde i mig som et helligt Skriftemaal!“

„Maaske,“ svarede Desgrais med et fint Smil, „maaske vil I forandre Mening, Frøken, naar I har hørt paa Brusson. Bad I ikke selv Præsidenten om, at han skulde være menneskelig? Han er det, naar han giver efter for Brussons taabelige Forlangende, og saaledes forsøger det sidste Middel, før han griber til Torturen, som Brusson længe har været moden til.“

Mlle. Scuderi for uvilkaarlig sammen.

„Se,“ fortsatte Desgrais, „man vil paa ingen Maade opfordre Eder til, Frøken, atter at betræde det Fængsel, som fylder Eder med Gru og Afsky. I Nattens Stilhed bringer vi for ikke at vække Opsigt Brusson herhen som et frit Menneske. Uden Beluring kan han saa gaa til Bekendelse for Eder. Jeg skal indestaa med mit Liv for, at Staklen ikke vil tilføje Eder noget ondt. Han taler om Eder med den dybeste Ærbødighed. Han sværger, at det kun er, fordi Skæbnen ikke har villet lade ham træffe Eder før, at han er sunket saa dybt. Og nu staar det til Eder at afsløre saa meget af Brussons Betroelser, som I selv vil. Vil I gaa ind herpaa?“

Mlle. Scuderi saa grublende ned for sig. Hun syntes, at hun maatte lyde den højere Magt, som forlangte Afslutningen paa en eller anden frygtelig Hemmelighed. Med en pludselig Beslutning sagde hun med Værdighed: „Gud vil give mig Fatning og Styrke; før Brusson herhen, jeg vil tale med ham.“

Som den Nat Brusson bragte Skrinet, blev der ved Midnat banket paa Mlle. Scuderi's Gadedør. Baptiste, der var underrettet om det natlige Besøg, lukkede op. Det rislede Mlle. Scuderi koldt ned ad Ryggen, da hun hørte sagte Trin og en dump Mumlen, der skrev sig fra de Gendarmer, der bragte Brusson, og som fordelte sig i Husets Gange.

Endelig gik Døren til Værelset sagte op. Desgrais traadte ind, fulgt af Olivier Brusson, der var uden Lænker og i pæne Klæder.

„Her er Brusson,“ sagde Desgrais, bukkede ærbødigt for Frøkenen og forlod Værelset.

Brusson sank paa Knæ for Mlle. Scuderi og hævede de foldede Hænder bønfaldende op mod hende, mens Taarerne løb ham ned ad Kinderne.

Mlle. Scuderi saa bleg og ordløs ned paa ham. Til Trods for at Sorg og Smerte havde fortrukket hans Ansigtstræk, straaledede dog et rent og trofast Udtryk ud af det unge

Menneskes Ansigt. Jo længere Mlle. Scuderi lod sit Blik roligt hvile paa Brussons Ansigt, des tydeligere stod det for hende, at hun skulde kende det. Al hendes Angst forsvandt, hun glemte, at Cardillacs Morder laa paa Knæ for hende, og hun sagde med en hende egen yndefuld og velvillig Stemme: „Naa, Brusson, hvad har I at sige mig?“

Denne, der stadig knælede, sukkede dybt og sagde: „Aa, naadige, højtærede Frøken, har I da glemt enhver Erindring om mig?“

Mlle. Scuderi saa stadig opmærksomt paa ham og svarede, at hun syntes, han lignede et Menneske, hun holdt meget af, og at det kun var denne Lighed, han kunde takke for, at hun havde overvundet sin Afsky for ham som Morder og vilde høre roligt paa ham.

Brusson, der følte sig saaret ved disse Ord, rejste sig hurtigt op, saa med et mørkt Blik mod Jorden og traadte et Skridt tilbage. Saa sagde han med en dump Stemme: „Har I da ganske glemt Anne Guiot? — hendes Søn Olivier — den Dreng, som I saa ofte sad med paa Eders Skød, staar her for Eder.“ —

„I Jesu Navn!“ udbrød Mlle. Scuderi, holdt begge Hænderne for Ansigtet og sank tilbage i sin Stol. Og Frøkenen havde god Grund til at blive saa forfærdet.

Anne Guiot, der var Datter af en fattig Mand, var som lille kommen til Mlle. Scuderi, der havde opdraget hende som sit eget Barn. Da hun var vokset til, traf hun en smuk og dygtig ung Mand, der hed Claude Brusson, som friede til hende. Mlle. Scuderi havde ingen Betænkelighed ved at lade dem gifte sig, da han var Urmager og sad i en god Forretning. De unge Mennesker fik et pænt lille Hjem, og deres Lykke forøgedes yderligere ved en dejlig lille Drengs Fødsel.

Mlle. Scuderi forgudede den lille Dreng, der kom til at hedde Olivier, og havde ham ofte hele Dage hos sig, hvorved den lille kom til at holde næsten lige saa meget af hende som af sin egen Moder. Efter tre Aars Forløb gik det imidlertid tilbage med Claude Brussons Forretning, og Familien flyttede derfor til hans Fødeby Genf for at skabe sig en Eksistens der. Et Par Gange skrev Anne til sin Plejemor, men saa holdt det op, og Mlle. Scuderi kom ud af Forbindelse med dem.

Det var netop 23 Aar siden, at Brusson havde forladt Paris med Kone og Barn og var draget til Genf.

„Aa, hvor det er forfærdeligt,“ udbrød Mlle. Scuderi, da hun havde samlet sig lidt, „er du Olivier — min Annes Søn! Og nu!“

„Ja, ærede Frøken,“ svarede Olivier rolig

og fattet, „og I vilde aldrig have kunnet tænke jer, at den Dreng, som I elskede som en Moder, som I sad med paa Skødet, gav Slikkerier, og gav de sødeste Kælenavne, nu som moden Yngling skulde staa for Eder, anklaget for en grusom Forbrydelse! Jeg er ikke helt uden Skyld, „Chambre ardente“ kan med Rette anklage mig; men saa sandt som jeg haaber at dø salig, selv om det skulde være for Bødlens Haand, jeg har intet Mord begaaet, den ulykkelige Cardillac er ikke død for min Haand!“

Der gik en Gysen gennem Olivier ved disse Ord. Tavs pegede Mlle. Scuderi paa en lille Stol, der stod ved Siden af Olivier. Han satte sig langsomt ned.

„Jeg har haft Tid nok,“ begyndte han, „til at forberede mig paa Samtalen med Eder, som jeg betragter som den sidste Gunst fra Himlen, og til at samle saa megen Ro og Fatning, at jeg kan fortælle Eder om min uhørte og frygtelige Skæbne. Vis mig den Barmhjertighed at høre roligt paa mig, hvor grufuld I end vil synes, min Hemmelighed er. — Havde min stakkels Fader blot aldrig forladt Paris! I Genf gik det stadig mere og mere tilbage for os, og lige som det var lykkedes ham at faa mig sat i Lære hos en Guldsmed, døde han. Min Moder talte meget om Eder og tænkte paa i sin Modløshed at henvende sig til Eder,

men falsk Skam holdt hende tilbage derfra, og faa Maaneder efter min Faders Død fulgte min Moder ham i Graven.“

„Stakkels Anne! Stakkels Anne!“ udbrød Mlle. Scuderi, overvældet af Sorg.

„Gud ske Lov, at hun er borte og ikke skal se sin elskede Søn i Bødlens Hænder,“ raabte Olivier højt og saa med et vildt Blik mod Himlen. Der blev uroligt udenfor, og man gik frem og tilbage.

„Ho, ho,“ sagde Olivier med et bittert Smil, „Desgrais holder sit Vagtmandskab i Aande, som om jeg skulde kunne flygte herfra! Men videre! — Min Moder var meget streng imod mig, skønt jeg arbejdede flittigt; en Dag kom en Fremmed ind i Butikken, han saa et Arbejde, jeg lige havde lavet, og blev saa begejstret derover, at han slog mig venligt paa Skulderen og sagde: „Det er et ganske fortræffeligt Arbejde, min unge Ven. Det kunde ingen have gjort bedre end René Cardillac, der er den bedste Guldsmed i Verden. Ham skulde I se at komme i Lære hos.“

Jeg gemte hans Ord i mit Hjerte, og fra nu af havde jeg ikke Rast eller Ro, før jeg kunde slippe af Sted til Paris. Omsider lykkedes det. René Cardillac modtog mig køligt, men da han fik et Arbejde at se fra min Haand, saa han paa mig med straalende Øjne og sagde: „Du er en dygtig, vak-

ker ung Mand, kom du kun til mig, jeg skal betale dig godt, og du skal blive tilfreds med at være hos mig.“

Cardillac holdt Ord. Jeg havde været i flere Uger hos ham, før jeg saa Madelon, som vist havde været i Besøg paa Landet. Aa, du evige Himmel, hvor var hun dejlig! Og hvor jeg elskede hende! Og nu — aah, Madelon!“

Olivier overvældedes af sin Sorg. Han skjulte Ansigtet i Hænderne og græd heftigt. Endelig tog han sig sammen og fortsatte:

„Madelon saa venligt til mig. Hun kom oftere og oftere i Værkstedet. Jeg saa med Henrykkelse, at hun elskede mig. Skønt Faderen bevogtede os strengt, kunde vi mange Gange stjæle os til et Haandtryk, men Cardillac mærkede ingenting. Jeg tænkte, at havde jeg først vundet hans Gunst og var blevet Mester, kunde jeg fri til Madelon. En Dag, da jeg skulde til at begynde paa mit Arbejde, traadte Cardillac hen foran mig, og saa vredt og foragteligt paa mig.

„Jeg behøver ikke mere dit Arbejde,“ begyndte han, „pak dig bort, og lad mig ikke se dig for mine Øjne mere. Jeg behøver ikke at sige dig, hvorfor jeg ikke kan taale dig længere. Den skønne Frugt, du tragter

efter, hænger dig for højt, din stakkels Slughals.“

Jeg vilde forsvare mig, men han tog mig i Nakken og smed mig ud, saa at jeg styrtede ned og forslog mit Hoved og min Arm slemt. — Paa en Gang rasende og ulykkelig forlod jeg Huset og fandt endelig i den yderste Ende af Forstaden St. Martin et godmodigt Menneske, som overlod mig et Kvistværelse. Jeg havde hverken Rast eller Ro. Om Natten sneg jeg mig omkring Cardillacs Hus og haabede, at Madelon kunde høre mine Suk og maaske kunde komme til at tale med mig fra Vinduet. — Op til Cardillacs Hus i Nicaise-Gaden støder der en høj Mur med Nischer med gamle, forfaldne Stenfigurer. Tæt op ad en saadan Stenfigur stod jeg en Nat og saa op til de Vinduer i Huset, der vender ud til den Gaard, som Muren omslutter. Da opdagede jeg pludselig Lys i Cardillacs Værksted. Det var Midnat, Cardillac var ellers aldrig oppe paa den Tid, han plejede at gaa i Seng paa Slaget ni. Mit Hjerte bankede, jeg tænkte, der vilde ske noget, som maaske kunde bane mig Vej ind. Men hurtigt slukedes Lyset igen. Jeg trykkede mig tæt op til Stenfiguren i Nischen, men forfærdet ryger jeg tilbage, da jeg mærker et Modtryk, som om Billedet var levende. I det usikre Nattelys ser jeg nu, at Billedet lang-

somt drejer sig og bag fra det smutter en mørk Skikkelse frem og gaar sagte ned ad Gaden. Jeg springer hen til Stenbilledet, det staar tæt op ad Muren som før. Uvilkaarligt, som drevet af en indre Magt, lister jeg efter Skikkelsen. Lige ved et Marie-Billede vender Skikkelsen sig om, Lampen, der brænder ved Billedet, lyser lige ind i hans Ansigt. Det er Cardillac! En ubeskrivelig Angst og hemmelig Gru gennemrisler mig. Men jeg drives af Sted — som af en magisk Magt — og lister mig efter Nattevandrerens. Endelig forsvinder Cardillacs ind til Siden i den dybe Skygge. Ved en ubetydelig Støj mærker jeg, at han er gaaet ind i Indkørslen til et Hus. Hvad skal nu foregaa? — Saaledes spørger jeg mig selv i Angst og trykker mig tæt op til Husene. Det varer ikke længe, saa kommer der en Mand med vajende Fjerbusk og klirrende Sporer, syngende og fløjtende.

Som en Tiger paa Rov styrter Cardillac sig fra sit Smuthul over Manden, der i samme Øjeblik styrter rallende om; Med et Rædselsskrik styrter jeg frem, Cardillac har kastet sig over Manden. Mester Cardillac. hvad gør I? raaber jeg højt. „Forbandet!“ brøler Cardillac og styrter bort med Lynets Fart. Jeg gaar, knap mig selv mægtig, hen til den Overfaldne. Jeg lægger mig paa Knæ ved Siden af ham, maaske, tænker

jeg, er han endnu til at redde, men Livet er udslukt. I min Dødsangst lægger jeg knap Mærke til, at Gendarmerne har omringet mig.

Allerede igen et Offer for de Djævlé — se, se, unge Mand, hvad bestiller I her — hører I med til Banden? — Op med jer. Saa greb de mig med disse Ord og vilde slet ikke høre paa, hvad jeg havde at sige. Da lod En Lygteskæret falde paa mit Ansigt og raabte leende: „Det er Olivier Brusson, Guldsmedesvenden, der arbejder hos vor ærlige Mester Cardillac! — ja — *han* myrder ikke Folk paa Gaden — det vilde ogsaa passe daarligt for de Skurke at ligge og jamre ved Liget og lade sig tage til Fange. — Men hvordan gik det til — tal kun frit ud?“

Tæt foran mig, sagde jeg, sprang et Menneske løs paa ham der, stødte ham ned og løb lynsnart bort, da jeg skreg op. Jeg vilde dog se, om den Overfaldne endnu var til at redde. „Nej, min Søn,“ raabte en af dem, der har løftet Liget op, „han er færdig, som sædvanlig, et Dolkestød lige i Hjertet.“ „Forbandet,“ siger en Anden, „saa kom vi igen for sent,“ hvorpaa de fjernede sig med Liget.

Jeg kan ikke beskrive, hvordan jeg var til Mode, jeg syntes, jeg drømte en ond Drøm og straks maatte vaagne. — Cardillac,

min Madelons Fader, en fordømt Morder! — Jeg var sunket om paa Trappetrinene til et Hus. Morgenen brød frem, en Officershue, rigt prydet med Fjer, laa foran mig paa Stenbroen. Jeg saa paa det Sted, hvor Cardillac havde begaaet sin Bloddaad. Forfærdet løb jeg bort.

Ganske forvirret, næsten uden Besindelse, sidder jeg paa mit Tagkammer, da gaar Døren op, og René Cardillac træder ind. I Jesu Navn! hvad vil I, skriger jeg ham i Møde. Han bryder sig ikke om det, gaar hen til mig og smiler til mig med en Ro og en Elskværdighed, der gør mig endnu mere rædselslagen. Han rykker en gammel, skrøbelig Stol frem og sætter sig hen til mig. „Naa, Olivier,“ begynder han, „hvordan gaar det dig, stakkels Fyr? Jeg overilede mig, da jeg jog dig bort, jeg savner dig i hver en Krog. Jeg har netop nu et Arbejde for, som jeg ikke kan gøre færdigt uden din Hjælp. Hvad vilde du sige til at komme tilbage til mig igen? — Du tier? — Ja, jeg ved godt, jeg har fornærmet dig. Jeg vil ikke lægge Skjul paa, at jeg var vred paa dig for dit Kæresteri med Madelon. Men efter at jeg har tænkt nøjere over det, har jeg indset, at jeg ikke kan faa en dygtigere, flittigere og mere trofast Svigersøn end dig. Kom derfor med mig og prøv paa at vinde Madelon.“

Cardillacs Ord sønderrev mit Hjerte, jeg rystede for hans Ondskab, jeg kunde ikke faa et Ord over mine Læber. „Du tøver,“ fortsatte han nu i en haard Tone og gennemborede mig med sine skarpe Øjne, „du tøver? — Du kan maaske ikke komme med mig i Dag, du har andre Ting for! — Du vil maaske besøge Desgrais eller lade dig indføre hos Argenson eller la Regnie. Tag dig i Agt, min Ven, hvo der graver en Grav for andre, falder selv deri.“ — Da fik mit oprørte Sind pludselig Luft, og jeg raabte: jeg tør ikke, jeg tør ikke have noget med jer at bestille. „Egentlig,“ sagde Cardillac videre, „egentlig er det en Ære for dig, Olivier, at arbejde hos mig, vor Tids berømteste Mester, overalt agtet for min Kunst, overalt agtet for min Troskab og Retskaffenhed, saa at hver Bagvaskelse vilde falde tungt tilbage paa Bagvaskeren. — Hvad nu Madelon angaar, saa maa jeg tilstaa for dig, at du kan takke hende for min Eftergivenhed. Hun elsker dig heftigere, end jeg vilde have tiltroet det blide Barn. Saa snart du var borte, faldt hun ned for mine Fødder, omslyngede mit Ben og tilstod under Taarer, at hun ikke kunde leve uden dig. Jeg mente, det var noget, hun bildte sig ind, som det saa ofte gaar med unge forelskede Mennesker, som gerne vil dø for det første det bedste Sukkerbrødsansigt, der

ser venligt paa dem. Men i Virkeligheden blev Madelon syg og svag, og da jeg vilde tale hende til Fornuft, raabte hun hundrede Gange dit Navn. Hvad skulde jeg gøre, naar jeg ikke skulde lade hende fortvivle. I Gaar Aftes sagde jeg til hende, at jeg vilde gaa ind paa alt og hente dig i Dag. I Løbet af Natten er hun saa blomstret op som en Rose og venter nu længselsfuldt paa dig.“

Gid Himlen tilgive mig, men jeg ved ikke selv, hvordan det gik, at jeg stod i Cardillacs Hus, at Madelon jublede mig i Møde: Olivier — min egen Olivier — min Elskede — min Husbond! styrtede hen til mig, omfavnede mig, trykkede mig til sit Bryst, saa at jeg, overvældet af Lykke, svor ved den hellige Jomfru aldrig at ville forlade hende mere!“

Olivier maatte holde inde ved Mindet om dette afgørende Øjeblik.

Mlle. Scuderi, der var opfyldt af Gru over den Mands Ugerninger, som alle ansaa for Dyden og Retskaffenheden selv, raabte: „Det er forfærdeligt! — René Cardillac hørte altsaa til den Morderbande, som i saa lang Tid har gjort vor gode By til en Lastens Hule?“

„Hvad siger I, Frøken, til den Bande? Der har aldrig været nogen Bande. Det var Cardillac alene, der med en utrolig

Færdighed søgte og fandt sine Slagtofre over hele Byen. Det er ham alene, deraf kommer den Sikkerhed, hvormed han førte Stødet, deraf kom den uovervindelige Vanskelighed i at komme paa Spor efter Morderne. — Men lad mig blive ved, Fortsættelsen vil afsløre Eder et af de mest ryggesløse, men ogsaa mest ulykkelige Mennesker, der har levet. — Man har let ved at forstaa den pinlige Stilling, jeg var i hos min Meister. Skridtet var sket, jeg kunde ikke trække mig tilbage. Men undertiden syntes jeg, at jeg var Cardillacs Medskyldige, kun i Madelons Kærlighed fandt jeg Trøst for mine Pinsler, kun hos hende kunde det lykkes mig at sætte et glad Ansigt op. Naar jeg arbejdede med den Gamle i Værkstedet, turde jeg ikke se ham ind i Ansigtet, turde knap mæle et Ord for den Gru, der gennemrislede mig i det frygtelige Menneskes Nærhed, som opfyldte alle en kærlig Faders, en god Borgers Pligter, medens Natten skjulte hans Ugerninger. Den fromme englerene Madelon elskede ham til Afguder. Det skar mig ofte i Hjertet at tænke paa, hvor uendelig fortvivlet hun vilde blive, hvis engang Hævnen skulde ramme den frække Skurk. Alene det lukkede min Mund. Cardillacs Ugerninger, deres Motiv, den Maade, de blev udført paa, var mig en Gaade, Forklaringen udeblev ikke længe. En Dag var

Cardillac, der ellers under sit Arbejde var munter og spøgefuld, meget alvorlig og indesluttet. Pludselig smed han det Smykke, han arbejdede paa, langt fra sig, saa Stene og Perler rullede mellem hinanden, sprang heftig op og sagde: „Olivier! — det kan ikke blive ved med at gaa saadan imellem os, denne Situation er mig uudholdelig. Hvad Desgrais og hans Medhjælperes yderste Snuhed ikke har kunnet gennemtrænge, det spillede Tilfældet dig i Hænde. Du har set mig ved det Nattearbejde, som min onde Aand driver mig til, jeg kan intet skjule for dig. —

Det var ogsaa *din* onde Aand, der lod dig følge efter mig, der indhyllede dig i et uigennemtrængeligt Slør, der gav dine Fødder den Lethed, at du kunde liste dig saa lydløst som det mindste Dyr, saa at jeg, der ser saa skarpt som en Tiger, selv i den dybeste Nat, og Gader igennem kan høre den mindste Støj og Myggens Summen, ikke opdagede dig. Din onde Aand har ført dig til mig. Saadan som Sagerne nu staar mellem os, kan du ikke tænke paa at forraade mig. Derfor kan du ligesaa godt faa det hele at vide.“ — „Jeg skal ikke være din Stalbroder, fordømte Hykler,“ var jeg ligeved at raabe, men den Skræk, Cardillacs Ord satte mig i, sammensnørede min Strube. I Stedet for Ord formaaede jeg kun at ud-

støde en uforstaaelig Lyd. Cardillac satte sig igen i sin Arbejdsstol. Han tørrede Sveden af Panden. Han lod til at være meget bevæget ved Tanken paa Fortiden og tog sig med Møje sammen Endelig begyndte han: „Kloge Mennesker taler meget om, at stærke Sindsbevægelser hos frugtsommelige Kvinder kan sætte Spor hos det Barn, de bærer under deres Hjerte. Om min Moder har man fortalt mig en mærkelig Historie. Da hun var svanger med mig i første Maaned, var hun sammen med mange andre med til en stor Hoffest, der blev givet paa Trianon. Der fik hun Øje paa en Kavaler i spansk Dragt med et straalende Juvelhalsbaand, som hun ikke kunde faa Øjnene fra. Hun higede imod de funklende Stene, som forekom hende at være overjordiske. Den samme Kavaler havde for mange Aar siden, da min Moder endnu ikke var gift, efterstræbt hendes Dyd, men var blevet vist tilbage med Afsky. Min Moder genkendte ham, men nu var det for hende, som han i Glansen fra de straalende Diamanter var blevet et højere Væsen, Indbegrebet af al Skønhed. Kavaleren lagde Mærke til min Moders længselsfulde, fyrige Blikke. Han troede sig nu lykkeligere end før. Han forstod at komme hende nærmere og at lokke hende bort fra hendes Bekendte hen til et ensomt Sted. Der slog han liden-

skabelig Armene om hende, Moder greb efter den smukke Kæde, men i samme Øjeblik sank han om og rev Moder med sig til Jorden. Han var maaske ramt af et Hjerteslag, eller noget andet var Grunden, nok er det, han var død. Moder anstrengte sig forgæves for at befri sig for Ligets Arme, der var stivnede i Dødskampen. Med de brystne Øjne rettet paa hende, rullede den døde om paa Jorden med hende i Armene. Hendes skingrende Raab om Hjælp hørtes endelig af nogle Forbipasserende, som ilede til og befriede hende for den gyselige Elskers Favntag. Skrækken kastede min Moder paa et langt Sygeleje. Endelig kom hun sig, og Forløsningen gik bedre, end man havde kunnet vente. Men Rædslen i det frygtelige Øjeblik havde ramt *mig*. Min onde Stjerne var staaet op og havde kastet Funker, som i mig tændte en af de mærkeligste og sørgeligste Lidenskaber. Allerede i min tidligste Barndom foretrak jeg glimrende Diamanter og Guldsmykker fremfor alt andet. Man betragtede det som Udslag af Barnlighed. Men det viste sig at være noget andet: thi som Dreng stjal jeg Guld og Juveler, hvor jeg kunde faa fat paa dem. Som den mest erfarne Kender skelnede jeg af Instinkt mellem det ægte og uægte. Kun det ægte lokkede mig, det uægte og præget Guld lod jeg upaaagtet

ligge. Men Fader pryglede min medfødte Begærlighed ud af mig. For at faa med Guld og Ædelstene at gøre slog jeg mig paa Guldsmedeprofessionen. Jeg arbejdede med Lidenskab og blev snart den ypperste Meister af min Art. Saa kom en Periode, hvor min medfødte Drift, der saa længe var blevet holdt nede, atter tog Overhaand og skød alt andet til Side. Saa snart jeg havde gjort et Smykke færdigt og afleveret det, blev jeg urolig — utrøstelig, jeg kunde ikke sove, blev syg og nedtrykt. Som et Spøgelse stod det Menneske, jeg havde arbejdet for, Dag og Nat for mine Øjne, prydet med mit Smykke, og en Stemme lød i mine Øren: Det er jo dit — det er jo dit — tag det dog — hvad skal den Døde med Diamanterne! — Da blev jeg Indbrudstyv. Jeg havde Adgang til alle fine Huse, jeg udnyttede hurtigt enhver Lejlighed, ingen Laas kunde modstaa mine Hænder, og snart var det Smykke, jeg havde forarbejdet, atter i mine Hænder. — Men tilsidst kunde det ikke dulme min Uro. Hin uhyggelige Stemme lod sig igen høre, haanede mig og raabte: Ho, ho, en Død bærer dit Smykke: — Selv vidste jeg ikke, hvoraf det kom, at jeg nærrede et uudsigeligt Had til den, jeg havde lavet et Smykke til. Ja, i mit Inderste opstod en Mordlyst imod dem, som jeg selv bævede for. Paa den Tid købte jeg dette

Hus. Jeg var blevet enig om Handelen med Ejeren, og vi sad sammen her i dette Værelse, glade over den afsluttede Handel og drak et Glas Vin. Det var blevet sent, jeg vilde bryde op, da sagde Sælgeren til mig: „Hør, Mester René, før I gaar, maa jeg gøre Eder bekendt med en Hemmelighed ved dette Hus. Derpaa lukkede han et inde-muret Skab op, skød Bagklædningen til Side, traadte ind i et lille Værelse, bukkede sig ned og aabnede en Lem. Vi gik ned ad en smal, stejl Trappe, kom til en smal Port, som han lukkede op, og vi traadte ud i den aabne Gaard. Nu gik den gamle Herre, Sælgeren, hen til Muren, trykkede paa en kun lidet fremragende Jærnbolt, og saa drejede et Stykke Mur sig ud, saa at et Menneske let kunde slippe gennem Aabningen og komme ud paa Gaden. Du maa engang se det Kunststykke, Olivier, som sandsynligvis de snedige Munke i det Kloster, som tidligere laa her, har ladet lave for at kunne slippe hemmeligt ud og ind. — Dunkle Tanker bemægtigede sig mig, da jeg saa denne Indretning, det var mig, som var mine Gerninger forberedt her. Jeg havde netop lige afleveret et dejligt Smykke til en Herre ved Hoffet, jeg vidste, det var bestemt til en Danserinde. Daarskaben overfaldt mig, Spøgelset listede sig efter mig, Satan hviskede mig i Øret! — Jeg flyttede

ind i Huset. Badet i Sved kastede jeg mig søvnløs paa mit Leje! Jeg saa i Tankerne Manden liste sig hen til Danserinden med mit Smykke. I vildt Raseri springer jeg op — kaster Kappen om mig — gaar ned ad den hemmelige Trappe, ud gennem Muren paa Nicaise-Gaden. — Han kommer, jeg overfalder ham, han skriger, jeg støder ham Dolken i Hjertet — Smykket er mit! — Da jeg havde gjort det, følte jeg en Ro og Tilfredshed i min Sjæl som aldrig ellers. Spøgelset var forsvundet, Satans Stemme tav. Nu vidste jeg, hvad min onde Aand vilde, jeg maatte lyde ham eller gaa til Grunde! Du forstaar nu mit hele Liv og Færden, Olivier! — Tro ikke, at jeg — fordi jeg gør, hvad jeg ikke kan lade være med — ikke føler nogen Medlidenhed og Barmhjertighed. Du ved, hvor svært jeg har ved at aflevere et Smykke, hvorledes jeg slet ikke vil arbejde for dem, hvis Død jeg ikke vil.“

Da Cardillac havde sagt alt dette, førte han mig ned i den hemmelige Hvælving og lod mig se sit Juvel-Kabinet. Kongen ejer det ikke rigere. Ved hvert Smykke var der nedskrevet paa en lille paahæftet Seddel, hvornaar det var blevet taget ved Tyveri, Rov eller Mord. „Paa din Bryllupsdag,“ sagde Cardillac dump og højtidelig, „paa din Bryllupsdag skal du, Olivier, med Haanden paa Krucifixet sværge en hellig Ed paa,

at du, naar jeg er død, ved et Middel, som jeg vil gøre dig bekendt med, vil forvandle alle disse Rigdomme til Støv. Jeg vil ikke have, at noget menneskeligt Væsen, og aller mindst Madelon og du, skal komme i Besiddelse af den med Blod købte Skat.“

— Fanget i denne Forbrydelsesernes Labyrinth, sønderrevet af Kærlighed og Afsky, af Glæde og Forfærdelse, var jeg som den Fordømte, hvem en Engel vinker smilende op til sig, mens Satan holder ham fast med glødende Tænger. — Jeg tænkte paa Flugt, paa Selvmord — men Madelon —! Bebrejd mig, Frøken, at jeg var for svag til med Magt at døde en Lidenskab, som fængslede mig til Forbrydelsen; men bøder jeg ikke nok derfor med en smædefuld Død? — En Dag kom Cardillac hjem og var usædvanlig glad. Han kyssede Madelon, saa venligt paa mig, drak Vin ved Bordet, hvad ellers kun skete paa høje Fest- og Helligdage, sang og skaalede. Madelon var gaaet, jeg vilde gaa ind paa Værkstedet, da sagde Cardillac: „Bliv siddende, min Ven, i Dag vil vi ikke bestille mere, lad os endnu en Gang drikke en Skaal for den klogeste, den fortræffeligste Dame i Paris.“ Da vi havde klinket, og han havde drukket sit Glas ud, sagde han: „Sig mig, Olivier, hvad du synes om dette Vers:

En Elsker, der for Tyve bæver,
Sig ej til Amors Naade hæver.

Han fortalte nu, hvad der var gaaet for sig i Mme. Maintenons Gemakker mellem Eder og Kongen og tilføjede, at han ærede Eder højere end noget andet Menneske, at I var begavet med saa høje Dyder, at den onde Aand vilde blegne for Eder, og at I kunde bære det skønneste af hans Smykker, uden at der vilde opstaa en eneste ond Tanke mod Eder hos ham „Nu skal du høre, Olivier, hvad jeg har besluttet. For lang Tid siden skulde jeg lave Halskæde og Armbaand til Henriette af England og selv levere Stenene dertil. Arbejdet lykkedes mig som intet andet, men det skar mig i Hjertet at tænke paa at skille mig fra de Smykker, som jeg havde faaet saa kær. Du ved, Prinsessen kom ulykkeligt af Dage ved Snigmord. Jeg beholdt Smykkerne og vil sende Frøken von Scuderi dem i den forfulgte Blandes Navn som Tegn paa min Ærbødighed og Taknemmelighed. — Foruden at jeg giver Mlle. Scuderi et talende Udtryk for hendes Triumf, forhaaner jeg ogsaa Desgrais og hans Medhjælpere, som de fortjener. — Du skal bringe hende Smykket.“

Da Cardillac nævnte Eders Navn, Frøken, var det som et mørkt Slør blev trukket til Side, og som Billedet af min lykkelige Barn- dom traadte frem i skønne Farver. Jeg blev saa forunderlig fortrøstningsfuld, og alle

onde Aander veg bort fra mig. Cardillac lagde Mærke til det Indtryk, hans Ord gjorde paa mig, og udtydede det paa sin Maade. „Det lader til,“ sagde han, „at du synes om mit Forslag. Jeg maa tilstaa, at en indre Stemme, der er vidt forskellig fra den, der som et græsseligt Rovdyr forlanger Blodofre af mig, har befalet mig at gøre saadan. Jeg er saa underlig til Mode — en indre Angst, Frygten for noget forfærdeligt har rent besat mig. Det staar for mig, som om det, den onde Aand har begyndt med mig, vil kræve min udødelige Sjæl, som ingen Del har i det, til Regnskab. I en saadan Sindsstemning bestemte jeg at lave en skøn Diamantkrone til den hellige Jomfru i St. Eustache Kirken. Men den ubegribelige Angst tager til hver Gang, jeg begynder paa Arbejdet, og derfor har jeg helt ladet det ligge. Det forekommer mig, som jeg selv bringer et Offer til Dyd og Fromhed og bønfalder om Forbøn ved at sende Mlle. Scuderi det smukkeste Smykke, jeg nogensinde har lavet.“ — Cardillac, der paa det nøjeste kendte hele Eders Levevis, angav mig nu Arten, Maaden og Tiden, hvordan og hvornaar jeg skulde aflevere Smykkerne, som han lagde ned i et fint lille Skrin. Jeg var henrykt, thi Himlen selv viste mig nu gennem den forbryderiske Cardillac Vejen til Redning ud af det Helvede, som jeg

smægtede i som en forstødt Synder. Saadan tænkte jeg. Jeg vilde trænge ind til Eder ganske imod Cardillacs Vilje. Jeg vilde kaste mig for Eders Fødder som Anne Brussons Søn, som Eders Plejesøn, og tilstaa Eder alt. I vilde, rørt over den navnløse Elendighed, som truede den stakkels uskyldige Madelon ved Opdagelsen af Hemmeligheden, have gemt den i Eders Hjerte, men Eders ædle skarpsindige Aand skulde nok have fundet et sikkert Middel til at forhindre Cardillacs rædselsfulde Ondskab uden at afsløre noget. Spørg mig ikke, hvori dette Middel skulde have bestaaet, jeg ved det ikke — men at I nok skulde redde Madelon og mig, det var jeg saa overbevist om, som jeg tror paa den hellige Jomfrus Hjælp. — I ved, Frøken, at mit Forehavende hin Nat mislykkedes. Jeg opgav ikke Haabet om at være heldigere en anden Gang. Da indtraf det, at al Glæde pludselig veg fra Cardillac. Han sneg sig bedrøvet omkring, stirrede frem for sig, mumlede uforstaaelige Ord, fægtede med Armene, som han værgede sig for en Fjende, han var pint af onde Tanker. Saadan havde han været en hel Morgen. Endelig satte han sig til at arbejde, men sprang igen urolig op, saa ud ad Vinduet og sagde alvorligt og dystert: „Jeg vilde alligevel ønske, at Henriette af England havde baaret mine Smykker!“ De Ord

fyldte mig med Rædsel. Nu vidste jeg, at den onde Aand igen var kommet op i ham, og at Satans Stemme lød i hans Øren. Jeg saa, at Eders Liv var truet af den fordømte Morder. Naar Cardillac bare igen fik sine Smykker i Hænde, saa var I reddet. Med hvert Øjeblik voksede Faren. Da mødte jeg Eder paa Pontneuf, trængte mig hen til Eders Karet og kastede den Seddel i Eders Skød, som bønfuldt Eder om straks at bringe Cardillac Smykkerne i Hænde. I kom ikke. Min Angst steg til Fortvivlelse, da Cardillac næste Dag ikke talte om andet end det kostbare Smykke, som han havde set for sig om Natten. Jeg kunde forstaa, at det maatte være Eders Smykker, og jeg var sikker paa, at han udgrundede et eller andet Mord, som han havde foresat sig at udføre den Nat. Jeg *maatte* redde Eder, selv om det skulde koste Cardillac Livet. Saa da Cardillac som sædvanlig gik ind til sig selv efter Aftenbønnen, krøb jeg ad et Vindue ud i Gaarden, smuttede gennem Aabningen i Muren og stillede mig ind i den dybe Skygge. Det varede ikke længe, før Cardillac kom ud og sagte listede sig ned ad Gaden. Jeg efter ham. Det gik ned ad St. Honoré-Gaden, mit Hjerte bævede. Cardillac var paa en Gang forsvundet for mig. Jeg besluttede at stille mig uden for Eders Dør. Da kom en Officer, som den Gang

Tilfældet gjorde mig til Tilskuer til Cardillacs Morddaad, syngende og fløjtende forbi mig, uden at lægge Mærke til mig. Men i samme Øjeblik springer en mørk Skikkelse frem og overfalder ham. Det er Cardillac. Dette Mord vil jeg hindre; med et højt Skrig er jeg med to Spring henne paa Stedet. — Ikke Officeren — men Cardillac synker dødeligt saaret til Jorden. Officeren taber Dolken, river sin Kaarde ud af Skeden, stiller sig, som var jeg Morderens Hjælper, kampberedt mod mig, men iler hurtigt bort, da han opdager, at jeg, uden at bryde mig om ham, undersøger Liget. Cardillac levede endnu. Jeg stak den Dolk til mig, som Officeren havde tabt, og bar ham møjsommeligt hjem, gennem den hemmelige Gang op i Værkstedet. Det øvrige kender I, og I ser, Frøken, at min eneste Forbrydelse bestaar i, at jeg ikke forraadte Madelons Fader til Dommerne og derved gjorde en Ende paa hans Ugerninger. Jeg har selv intet Blod paa mine Hænder. — Ingen Tortur vil aftvinge mig Hemmeligheden om Cardillacs Ugerninger. Jeg vil ikke have, at Fortidens hele Rædsel skal bryde ind over hende nu, naar hidtil de evige Magter har skjult den for hende, jeg vil ikke, at den jordiske Hævn skal brændemærke det Menneske, som allerede hviler i Jorden. — Nej! — min Elskede skal begræde mig som et

uskyldigt Offer, Tiden vil læge hendes Saar, men hun vilde aldrig forvinde Jammeren over sin elskede Faders frygtelige Ugeringer.“

Olivier tav, men nu styrtede Taarerne ud af hans Øjne, han kastede sig for Mlle. Scuderis Fødder og sagde: „I er overbevist om min Uskyld! — Hav Barmhjertighed med mig, og sig mig, hvordan det staar til med Madelon?“

Mlle. Scuderi kaldte paa Martinière, og faa Sekunder efter fløj Madelon Olivier om Halsen. — „Nu er alt godt, naar du er her — jeg vidste jo nok, at den ædelmodige Kvinde vilde redde dig!“

Saa jublede de sammen, og Olivier glemte sin Skæbne, glemte alt, hvad der true ham, var fri og lykkelig. I rørende Ord fortalte de, hvad de havde lidt for hinanden, omfavnede hinanden igen og græd af Glæde over, at de atter havde fundet hinanden.

Havde Mlle. Scuderi ikke før været overbevist om Oliviers Uskyld, saa maatte hun blive det nu, da hun saa, hvorledes de i deres dybe Kærlighed glemte deres Elenighed, deres Lidelser og alt i hele Verden om dem.

„Nej, en saadan salig Fordybelse er kun et rent Hjerte i Stand til,“ sagde hun.

Dagen gryede. Desgrais bankede sagte paa Døren og mindede om, at det var Tid

at bringe Olivier bort, hvis det skulde ske uden at vække Opsigt. De Elskende maatte skilles.

De dunkle Anelser, som havde sneget sig ind i Mlle. Scuderis Tanker, lige siden Brusson første Gang viste sig i Huset, viste sig nu at slaa til. Hun saa sin kære Annes Søn indvævet i saa mærkelige Forhold, at han knap stod til at redde fra en forsmædelig Død. Hun agtede det Heltemod hos den unge Mand, at han hellere vilde dø uskyldig, end forraade en Hemmelighed, som vilde bringe Madelon Ulykke. Hun kunde i alle de mange Muligheder ikke finde noget Middel til at rive Staklen ud af de grusomme Dommeres Hænder. Og dog stod det fast, at hun ikke vilde sky noget Offer for at forhindre den himmelraabende Uret, man var i Færd med at begaa.

Hun fandt paa alle mulige Forslag og Planer, som strejfede det Eventyrlige, men som hun lige saa hurtigt forkastede. Hvert Haab var ved at svinde, saa at hun var Fortvivlelsen nær. Men Madelons ubetingede Tillid, den Henrykkelse, med hvilken hun talte om, at den Elskede, naar han rensset for hver Skygge af Mistanke, snart skulde gøre hende til sin Hustru, rørte Mlle. Scuderi dybt og skød igen Modet op i hende.

For nu endelig at skride til Handling, skrev Mlle. Scuderi et langt Brev til la

Regnie, hvori hun sagde ham, at Olivier paa den troværdigste Maade havde klarlagt hende hele sin Uskyld, og at kun den heltemodige Beslutning at tage en Hemmelighed med sig i Graven, hvis Afsløring vilde bringe Fordærvelse over en Uskyldig, holdt ham tilbage fra at aflægge en Tilstaaelse for Retten, som vilde befri ham ikke alene for den forfærdelige Mistanke at være Cardillacs Morder, men ogsaa at høre til en fordømt Morderbande. Mlle. Scuderi havde anstrengt sig til det yderste for at blødgøre la Regnies haarde Hjerte. Nogen Tid efter svarede la Regniè, at det glædede ham meget, at Olivier havde retfærdiggjort sig fuldstændig hos sin høje Velynder. Med Hensyn til Oliviers heltemodige Beslutning om at tage en Hemmelighed, som angik Mordet, med sig i Graven, saa gjorde det ham ondt, at „Chambre ardente“ ikke forstod at sætte Pris paa den Slags Heltemod, men tværtimod vilde søge at knække det ved de kraftigste Midler. Han haabede i Løbet af 3 Dage at komme i Besiddelse af den sjældne Hemmelighed, som sikkert vilde bringe Vidunderere for Dagen.

Mlle. Scuderi vidste kun altfor godt, hvad den frygtelige la Regniè mente med Midlerne til at knække Brussons Heltemod. Det var sikkert, at Torturen var den Ulykkelige nær forestaaende. I Dødsangst fandt hun

saa paa at henvende sig til en Retskyndig, blot for at forhale Sagen. Pierre Arnaud d'Andilly var den Gang den berømteste Advokat i Paris. Til ham begav Mlle. Scuderi sig og fortalte saa meget, som hun kunde, uden at bryde Brussons Hemmelighed. Hun troede, at d'Andilly med Iver vilde tage sig af den Uskyldige, men hendes Haab blev bittert skuffet. D'Andilly hørte roligt paa det hele og svarede saa smilende med Boileaus Ord: „Sandheden kan undertiden være usandsynlig.“ Han beviste Mlle. Scuderi, at alt talte imod Brusson, at la Regnie aldeles ikke var gaaet grusomt eller overilet til Værks, men fuldstændig stod paa Lovens Grund, ja, overhovedet ikke kunde handle anderledes uden at forsømme en Dommers Pligter. D'Andilly mente ikke paa nogen Maade at kunne redde Brusson fra Tortur. Kun Brusson selv kunde — enten ved fuldstændig Tilstaaelse — eller i det mindste en yderst nøjagtig Redegørelse for Omstændighederne ved Cardillacs Mord, som maa-ske kunde give Anledning til fornyet Under-søgelse af Sagen, slippe fri for Torturen.

„Saa kaster jeg mig for Kongens Fødder og beder ham om Naade,“ sagde Mlle. Scuderi, ganske ude af sig selv med graadkvalt Stemme.

„Gør det ikke for Himlens Skyld, Frøken,“ sagde d'Andilly. „Spar det sidste Hjælpe-

middel, som I, hvis det nu slaar fejl, ikke kan gribe til senere. Kongen vil aldrig kunne benaade en Forbryder af den Slags, det vil det opskræmte Folk bittert bebrejde ham. Muligt er det, at der kan findes et Middel til at opdage Brussons Hemmelighed, og saa er det Tid at bede om Naade hos Kongen, som saa ikke spørger, hvad der er bevist for Retten, men følger sin egen Overbevisning.“

Mlle. Scuderi maatte give den kloge d'Andilly Ret. — I dybeste Kummer, grublende over, hvad hun i Jomfru Maries Navn skulde gribe til for at redde den ulykkelige Brusson, sad hun sent om Aftenen i sit Værelse, da Martinière traadte ind og meldte, at Grev von Miossens, Officer ved Kongens Garde, indtrængende ønskede at tale med Frøkenen.

„Tilgiv, Frøken,“ sagde Miossens og bukkede med militær Anstand, „tilgiv at jeg kommer til Eder paa saa upassende en Tid. — Olivier Brusson fører mig til Eder.“

Mlle. Scuderi udbrød i højeste Spænding om, hvad hun nu skulde faa at vide: „Olivier Brusson? — det ulykkeligste Menneske paa Jorden? — Hvad har I med ham at gøre?“

„Tænkte jeg ikke nok,“ sagde Miossens smilende, „at Eders Protégés Navn vilde være nok til at skaffe mig Ørenlyd hos Eder. Hele Verden er overtydet om Brus-

sons Skyld. Jeg ved, at I har en anden Mening, der ganske vist kun støtter sig paa den Anklagedes Forsikringer, efter hvad man siger. Med mig er det anderledes. Ingen kan mere end jeg være overtydet om Brussons Uskyld med Hensyn til Cardillacs Mord.“

„Tal, aah, tal,“ raabte Mlle. Scuderi med glædestraalende Øjne.

„Jeg,“ sagde Miossens med Eftertryk, „jeg har selv stødt den gamle Guldsmed ned i St. Honoré-Gaden lige ved Eders Hus.“

„I Jesu Navn, I — I!“ raabte Mlle. Scuderi.

„Og jeg sværger Eder til, Frøken,“ fortsatte Miossens, „at jeg er stolt af min Daad. Vid, at Cardillac var en fordømt, hyklerisk Skurk, at det var ham, der myrdede og røvede om Natten, og saa længe undgik alle Fælder. Jeg ved ikke selv, hvoraf det kom, at jeg fik Mistanke til den gamle Slyngel, da han, synlig urolig, bragte det Smykke, jeg havde bestilt, da han nøje erkyndigede sig om, til hvem Smykket var bestemt, og da han paa en meget udspekuleret Maade havde udspurgt min Kammer tjener om, hvornaar jeg plejede at besøge en vis Dame. — Det havde længe været mig paafaldende, at det afskyelige Rovdyrs ulykkelige Ofre alle havde samme

Saar. Jeg var sikker paa, at Morderen var øvet i det Stød, som maatte være øjeblikkelig dræbende, og at han regnede dermed. Slog det fejl, gjaldt det lige Kamp. Det fik mig til at foretage en Forsigtighedsregel, saa simpel, at jeg ikke begriber, andre ikke for længe siden har fundet paa den og derved reddet deres Liv. Jeg tog et let Brystharnisk paa under Vesten. Cardillac anfaldt mig bagfra. Han greb mig med Kæmpekræfter, men den sikkert førte Dolk prellede af mod Jærnet. I samme Øjeblik vendte jeg mig om mod ham og stødte min Dolk, som jeg havde parat, i Brystet paa ham.“

„Og I tier,“ sagde Mlle. Scuderi, „I fortier for Retten, hvad der er sket?“

„Tillad, mig Frøken,“ sagde Miossens videre, „at bemærke, at en saadan Angivelse vilde indvikle mig i den afskyeligste Proces. Vilde la Regnie, der ser Forbrydelser alle Vegne, have troet mig, naar jeg havde anklaget Cardillac, der var et Mønster paa Dyd og Fromhed, for et fordømt Mord? Sæt nu, Retfærdighedens Sværd havde rettet sig mod mig?“

„Det vilde ikke være muligt,“ udbrød Mlle. Scuderi, „Eders Fødsel — Eders Stand —.“

„Aa,“ fortsatte Miossens, „intet kan staa for la Regnie; nej, ved St. Dionys, ikke en Times Frihed, ikke min Øreflig vilde jeg

prisgive den rasende la Regnie, der gerne satte sin Kniv paa alle vore Struber.“

„Men saa bringer I jo den uskyldige Brusson paa Skafottet,“ faldt Mlle. Scuderi ham i Talen.

„Uskyldige,“ svarede Miossens, „uskyldige, Frøken, kalder I den fordømte Cardillacs Medhjælper uskyldig? — der bistod ham i hans Mord, der hundrede Gange har fortjent Døden? Nej, han faar kun sin retfærdige Straf, og jeg har kun fortalt Eder, Frøken, Sagens rette Sammenhæng, under Forudsætning af, at I uden at udlevere mig til „Chambre ardente“ dog paa en eller anden Maade kunde forstaa at udnytte min Hemmelighed til Gunst for Eders Protégé.“

Mlle. Scuderi, der var henrykt over at faa sin Overbevisning om Brussons Uskyld stadfæstet paa en saa afgørende Maade, tog ikke i Betænkning at fortælle Greven, der jo nu kendte Cardillacs Forbrydelser, hele Sammenhængen og opfordre ham til at gaa med sig op til d'Andilly. Denne skulde under Tavshedsløfte have alt at vide og raade dem til, hvad de skulde gøre.

D'Andilly hørte opmærksomt paa Mlle. Scuderi og lod de mindste Omstændigheder gentage for sig. Særlig spurgte han Grev Miossens, om han var aldeles sikker paa at være blevet overfaldet af Cardillac, og

om han i Olivier Brusson vilde kunne genkende den Mand, der bar den livløse bort.

„Foruden,“ svarede Miossens, „at jeg tydelig kendte Guldsmeden i det klare Maaneskin, har jeg ogsaa set den Dolk hos la Regnie, som Cardillac blev dræbt med. Det er min, let kendelig paa det kostbare Greb. Jeg stod kun et Skridt fra den unge Mand og saa ham lige ind i Ansigtet, da hans Hat var faldet af, og jeg vil straks kunne kende ham igen.“

D'Andilly saa et Øjeblik tavs ned for sig, saa sagde han: „Brusson er ikke til at redde ud af Rettens Kløer paa ganske almindelig Maade. Han vil ikke kalde Cardillac for en Morder for Madelons Skyld. Selv om det vil lykkes ham ved Opdagelsen af den hemmelige Udgang og de sammenrøvede Skatte at bevise det, saa vil Døden ramme ham som Medvider. Det samme Forhold vil blive stadfæstet, naar Grev Miossens afslører for Dommerne Begivenheden med Guldsmeden, som den virkelig tildrog sig. Udhaling af Sagen er det eneste, vi kan gøre. Grev Miossens gaar til Conciergeriet, lader Olivier Brusson fremstille for sig og genkender i ham den, der bar Cardillacs Lig bort. Han iler til la Regnie og siger: i St. Honoré-Gaden er der blevet slaaet et Menneske ned, jeg stod lige ved Liget, da en anden sprang til, bukkede sig ned over

det og lagde det over Ryggen, da han sporede Liv i det. I Olivier Brusson har jeg genkendt dette Menneske. Dette Udsagn giver Anledning til et nyt Forhør af Brusson. Nok er det, Torturen udhales, og man forsker videre. Saa er det Tid at vende sig til Kongen. Det bliver overladt til Eders Skarpsindighed, Frøken, at gøre det paa den klogeste Maade. Efter min Mening vilde det være klogt at fortælle Kongen hele Hemmeligheden. Brussons Udsagn vil blive understøttet af Grev Miossens'es. Der vil maaske blive foretaget en hemmelig Undersøgelse i Cardillacs Hus. Alt dette kan kun grundes paa Kongens Afgørelse, der be-naader, hvor Dommeren straffer.“

Grev Miossens fulgte nøje d'Andillys Raad, og det gik virkelig, som han havde forudsagt.

Nu kom det an paa at gaa til Kongen, og det var det vanskeligste Punkt, da han nærede en saadan Afsky for Brusson, som han udelukkende ansaa for den Rovmorder, der i saa lang Tid havde hensat Paris i panisk Skræk, at han blot ved at høre hans Navn, kom i det forfærdeligste Raseri. Mme. Maintenon, der havde lovet sig selv aldrig at tale til Kongen om noget ubehageligt, vilde ikke blandes ind i det, og saaledes laa Brussons Skæbne alene i Mlle. Scuderis Haand. Efter lang Tids Gennem-

tænken tog hun en rask Beslutning, som hun ligesaa rask udførte. Hun klædte sig i sin svære, sorte Silkekjole, smykkede sig med Cardillacs kostbare Smykker, tilhyllede sig med et langt, sort Slør, og kom ind i Mme. Maintenons Gemakker, netop som Kongen var til Stede. Frøkenens ædle Skikkelse havde i dette Øjeblik en Majestæt, som maatte vække Ærbødighed selv hos de tilfældige, som nysgerrigt flokkes i Forsalene. Alle veg sky til Side, og da hun nu traadte ind, rejste selv Kongen sig ganske forundret op og gik hende i Møde. Da straaledede Halssmykkets og Armbaandenes kostbare Diamanter ham i Møde, og han raabte: „I Himlens Navn, det er jo Cardillacs Smykker.“ Saa vendte han sig om mod Mme. Maintenon og tilføjede med et elskværdigt Smil: „Se, Fru Marquise, hvorledes vor smukke Brud sørger over sin Brudgom.“

„Nej, naadige Herre,“ faldt Mlle. Scuderi ham i Talen og fortsatte Spøgen, „hvor vilde det sømme sig en bedrøvet Brud at smykke sig saadan? Nej, jeg har revet mig fuldstændig løs fra den Guldsmed og vilde ikke mere tænke paa ham, hvis jeg ikke bestandig kunde se det frygtelige Billede for mig, hvorledes han blev myrdet og baaret tæt forbi mig.“

„Hvorledes,“ spurgte Kongen, „hvorledes, har I set ham, den stakkels Fyr?“

Mlle. Scuderi fortalte nu med faa Ord, hvorledes Tilfældet (hun blandede ikke Brusson ind i det) havde ført hende forbi Cardillacs Hus, lige som Mordet var blevet opdaget. Hun skildrede Madelons vilde Smerte, det dybe Indtryk Barnet havde gjort paa hende, og hvorledes hun under Folkets Jubel havde reddet det stakkels Pigebarn ud af Desgrais' Kløer. Med stadig stigende Interesse fulgte nu Scenerne med la Regnie — med Desgrais — med Olivier Brusson selv. Kongen blev revet med af det Liv og den Kraft, der glødede i Mlle. Scuderi's Fortælling og lagde ikke Mærke til, at den afskyelige Brussons hæslige Proces var paa Tale; han formaaede ikke at fremstamme et Ord, men fik kun nu og da Luft for sin indre Bevægelse med et Udraab. Før han saa sig for, optaget som han var af det uhørte, han lige havde faaet at vide, og endnu ikke kunde holde sammen paa, laa Mlle. Scuderi for hans Fødder og bad om Naade for Olivier Brusson.

„Hvad gør I?“ brød Kongen løs, greb hende ved begge Hænder og nødte hende ned i en Stol, „hvad gør I, Frøken? I overrasker mig paa en sælsom Maade. — Det er jo en forfærdelig Historie! — Hvem bor-

ger for Sandheden af Brussons eventyrlige Fortælling?"

Derpaa svarede Mlle. Scuderi: „Miossens's Udsagn — Undersøgelsen i Cardillacs Hus, — indre Overbevisning — og Madelons dydige Hjerte, der slog den ulykkelige Brusson i Møde.“

Kongen, der var i Begreb med at svare, vendte sig om ved en Støj, der opstod henne ved Døren. Louvois, der arbejdede i Værelset ved Siden af, saa derind med en betænksom Mine. Kongen rejste sig og gik med Louvois ind i Værelset. Baade Mme. Maintenon og Mlle. Scuderi betragtede denne Afbrydelse som farlig, for naar Kongen først en Gang var bleven overrumplet, skulde han nok tage sig i Agt for at gaa i Fælden for anden Gang Dog et Par Minuter efter kom Kongen ind igen, gik med hurtige Skridt op og ned i Værelset et Par Gange, stillede sig saa med Hænderne paa Ryggen tæt hen foran Mlle. Scuderi og sagde uden at se paa hende, halvsagte: „Jeg vilde gerne se Eders Madelon.“

„Aa, naadige Herre, hvilken stor Lykke bringer I ikke det stakkels ulykkelige Barn — ak, I behøver kun et Vink for at se den lille for Eders Fødder.“

Saa gik hun saa hurtigt som de tunge Klæder tillod hende, hen til Døren og raabte ud, at Kongen vilde se Madelon

Cardillac, og kom tilbage, græd og hulkede af Rørelse og Henrykkelse. Mlle. Scuderi havde tænkt sig en saadan Gunst og derfor taget Madelon med, som ventede hos Marquisens Kammerjomfru med et lille Bøn-skrift i Haanden, som d'Andilly havde affattet. Faa Sekunder efter laa hun stum for Kongens Fødder. Angst — Bestyrtelse — sky Ærefrygt — Kærlighed og Smerte drev det koglende Blod hurtigere og hurtigere gennem hendes Aarer. Hendes Kinder glødede — Øjnene straaledede af klare Taarer, som nu og da trængte sig ud under Silke-øjenlaagene og faldt ned paa den skønne Barm. Kongen lod til at være paavirket af hendes vidunderlige Skønhed. Han rejste hende blidt op og gjorde en Bevægelse, som om han vilde kysse hendes Haand, som han havde grebet. Han slap den igen og saa længe paa det smukke Barn med de taarefyldte Øjne, der tydede paa dyb, indre Bevægelse.

Sagte hviskede Mme. Maintenon til Mlle. Scuderi: „Ligner hun ikke Mlle. Vallière paa et Haar, det lille Pigebarn? — Kongen fordyber sig i søde Minder. Eders Spil er vundet.“

Saa sagte Mme. Maintenon ogsaa sagde det, syntes Kongen dog at have hørt det. Han rødmede, hans Blik strejfede Mme. Maintenon, han læste det Bøn-skrift, Made-

lon havde overrakt ham, og sagde mildt: „Jeg vil gerne tro, at du, mit kære Barn, er overbevist om din Elskedes Uskyld, men lad os høre, hvad „Chambre ardente“ siger dertil —!“

En lille Haandbevægelse betydede hende, at hun kunde gaa.

Mlle. Scuderi saa til sin Skræk, at Mindet om Mlle. Vallière, som opstod saa smukt, havde forandret Kongens Humør. Kunde det tænkes, at det havde berørt Kongen ubehageligt at blive mindet om hende, da han stod i Begreb med at ofre Skønheden for Retfærdigheden, eller det gik maaske Kongen som Drømmeren, der ser de skønne Tryllebilleder forsvinde, lige som han vil gribe dem. Maaske saa han nu ikke mere sin Mlle. Vallière for sig, men tænkte kun paa Søster Louise (Mlle. Vallières Klosternavn blandt Carmeliternonnerne), som pinte ham med Fromhed og Bod. — Der var ikke andet at gøre end roligt at afvente Kongens Beslutning.

Grev Miossens' Udsagn for „Chambre ardente“ var imidlertid blevet bekendt, og som det saa ofte gaar, at Folket let svinger fra den ene Yderlighed til den anden, saa blev den, som man først forbandede som den skændigste Morder, og som man truede med at sønderflænge, før han skulde bestige Skafottet, nu beklaget i høje Toner

som et uskyldigt Offer for en barbarisk Justits. Nu først mindedes Nabofolkene hans dadelfri Vandel, hans Kærlighed til Madelon, den Troskab og Hengivenhed med Liv og Sjæl, som han havde næret for den gamle Guldsmed. Store Folkeskarer samlede sig ofte truende uden for la Regnies Palads og raabte: Slip Olivier Brusson løs, han er uskyldig, og kastede endogsaa Sten paa Ruderne, saa la Regnie var nødt til at søge Beskyttelse hos Gendarmerne for den rasende Pøbel.

Flere Dage gik, uden at Mlle. Scuderi fik det mindste at vide om Oliviers Proces. Ganske utrøstelig gik hun op til Mme. Maintenon, som forsikrede, at Kongen ikke mælede et Ord om Sagen og ikke engang lod til at mindes den.

Endelig lykkedes det Mlle. Scuderi ved d'Andillys Hjælp at faa at vide, at Kongen havde haft en lang hemmelig Samtale med Grev Miossens. Endvidere at Bonthus, Kongens mest betroede Kammertjener og Sendebud, havde været i Conciergeriet og talt med Brusson, og endelig, at samme Bonthus sammen med flere andre havde været en Nat i Cardillacs Hus og opholdt sig længe derinde. Claude Patru, der boede i nederste Etage, forsikrede, at han hele Natten havde hørt det støj over Hovedet paa sig, og at Olivier sikkert havde været derimellem, for

han havde nøje kendt hans Stemme. Saa meget var altsaa sikkert, at Kongen selv lod Sagens rette Sammenhæng undersøge, men det var ubegribeligt, saa længe Afslutningen trak ud. La Regnie maatte opbyde al sin Magt for at holde det Offer fast mellem Tænderne, som man vilde slide fra ham. Det kvalte hvert Haab i Fødslen.

Der var næsten gaaet en Maaned, da lod Mme, Maintenon Mlle. Scuderi vide, at Kongen ønskede at se hende den Aften i hendes, Mme. Maintenons, Gemakker.

Mlle. Scuderi's Hjerter bankede heftigt, hun vidste, at Brussons Skæbne nu skulde afgøres. Hun sagde det til den stakkels Madelon, som bad inderligt til den hellige Jomfru, at hun vilde indgive Kongen Overbevisningen om, at Brusson var uskyldig.

Og dog lod det til, at Kongen havde glemt hele Sagen, thi som ellers fordybede han sig i begagelige Samtaler med Mme. Maintenon og Mlle. Scuderi og tænkte ikke et Øjeblik paa den stakkels Brusson. Endelig viste Bonthus sig, nærmede sig Kongen og hviskede nogle Ord saa sagte, at Damerne ikke kunde høre dem. — Mlle. Scuderi rystede.

Da rejste Kongen sig op, gik hen til Mlle. Scuderi og sagde med et straalende Blik: „Jeg ønsker Eder til Lykke, Frøken! Eders Protégé, Olivier Brusson, er fri!“

Mlle. Scuderi kastede sig, med Taarerne strømmende ned ad Kinderne og ikke i Stand til at sige et Ord, ned for Kongens Fødder.

Han rejste hende op og sagde: „Naa, Frøken, naa, naa; I skulde være Parlamentsadvokat og føre mine Retssager, thi ved den hellige Dionys, ingen paa Jorden kan modstaa Eders Veltalenhed.“

„Dog,“ føjede han alvorligt til, „maa den ikke ogsaa være sikker for enhver ond Anklage, for „Chambre ardente“ og alle Domstole i Verden, som Dyden selv tager under sin Beskyttelse?“

Mlle. Scuderi fandt nu Ord for sin inderlige Taknemmelighed. Kongen afbrød hende og lod hende vide, at hjemme hos hende ventede der hende selv en ligesaa varm Tak, som han kunde fordre af hende, og at den lykkelige Olivier efter al Sandsynlighed allerede holdt Madelon i sine Arme.

Kongen sluttede saaledes: „Bonthus vil udbetale Eder 1000 Louis, giv de Smaa dem fra mig i Brudegave. Lad hende faa sin Brusson, som ikke fortjener saa megen Lykke, men naar de er viede, skal de begge forlade Paris. Det er min Vilje.“ —

Martinière kom Mlle. Scuderi i Møde med hurtige Skridt, efter hende Baptiste, de straaledede begge af Glæde og udbrød begge

jublende: „Han er fri, han er fri! Aa de lykkelige unge Mennesker!“

Det lykkelige Par kastede sig for Mlle. Scuderis Fødder.

„Aa, jeg har jo vidst det, at I, I alene, vilde redde min Husbond,“ raabte Madelon.

„Ak, Troen paa Eder, min Moder, staar urokkelig fast i min Sjæl!“ raabte Olivier, og begge kyssede hendes Hænder og græd hede Taarer. Og saa omfavnede de igen hinanden og forsikrede, at dette Øjeblikks overjordiske Salighed opvejede de svundne Dages utallige Lidelser og svor, at kun Døden skulde skille dem ad.

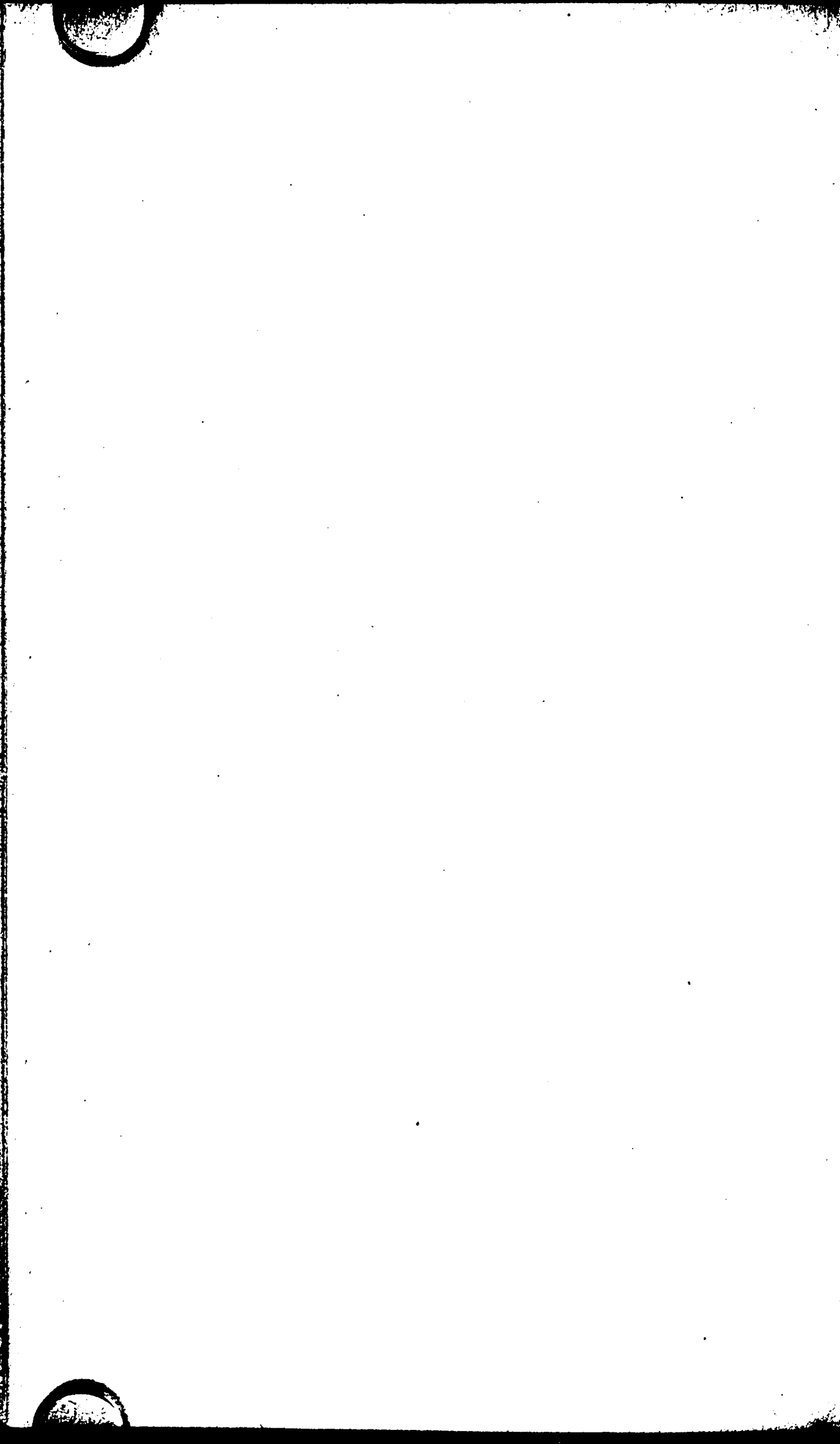
Faa Dage efter blev de forenede under Præstens Velsignelser. Selv om det ikke havde været Kongens Vilje, vilde Brusson dog ikke være blevet i Paris, hvor alt mindede ham om Cardillacs forfærdelige Ugeringer, og hvor et eller andet Tilfælde kunde faa den Hemmelighed, som nu flere Mennesker kendte, til at forstyrre hans fredelige Liv. Kort efter Bryllupshøjtideligheden drog han, fulgt af Mlle. Scuderis Velsignelse, med sin unge Hustru til Genf. Der ventede der ham et lykkeligt, sorgfrit Liv, dygtig som han var til sit Haandværk, og hæderlig som han var som Borger. For ham voksede den Velstand frem, som Faderen ikke naaede i sit Liv.

Der var gaaet et Aar siden Brussons

Bortrejse, da der blev opslaaet en offentlig Bekendtgørelse, der var underskrevet af Harloy de Chauvalon, Ærkebiskop i Paris, og af Parlamentsadvokat, Pierre Arnaud d'Andilly, hvori der stod, at en angerfuld Synder i et Skriftemaal havde overgivet Kirken en rig Skat af Juveler og Smykker, som han havde røvet. Hvem der i Aaret 1680 — særlig ved røveriske Overfald paa offentlig Gade — var blevet frataget et Smykke, skulde melde sig hos d'Andilly og faa Smykket tilbage, hvis Beskrivelsen af det dem frarøvede Smykke stemmede nøje overens med et af de fundne Klenodier, og der ellers ingen Tvivl var om Forlangendets Retmæssighed. —

Mange, der var opført paa Cardillacs Liste som ikke myrdet, men kun bedøvet af et Næveslag, indfandt sig lidt efter lidt hos Parlamentsadvokaten og fik til deres ikke ringe Forbavselse deres røvede Smykke tilbage. Det øvrige hjemfaldt til Kirken St. Eustache.

DET GAMLE VINDUE

I 18 . . . rejste jeg fra Paris til Bordeaux; jeg skulde standse i Poitiers for at besøge en Ven en Dags Tid.

I Kupeen befandt sig, foruden mig selv og et Par Personer af ganske almindeligt Ydre, en Herre, som jeg ved første Øjekast instinktmæssig følte mig tiltrukket af.

Det var en Mand paa omkring fem og halvtreds; hans tætklippede Haar var næsten hvidt og stod i stærk Modsætning til hans brune Hudfarve; hans venstre Kind var mærket af Arret efter et Sabelhug; Rosetten i Knaphullet viste, at han var Officer af Æreslegionen.

Hele hans Ydre og Holdning tydede paa, at jeg havde en Officer for mig, hvorimod Udtrykket i hans Øjne røbede en Tænkens, maaske en Digtens romantiske Sjæl.

Da vi ikke var ene i Kupeen, drejede Samtalen mellem os sig kun om banale Emner, han fik dog Lejlighed til at fortælle mig, at han var Bataillonschef, og havde gjort saa godt som alle Felttogene

i Afrika med, under Louis Philippe, dernæst Krimkrigen og Felttoget mod Italien. Nu var han blevet tvungen til, af sin Gigt og sine Saar, efter henved fem og tredive Aars Militærtjeneste, at tage sin Afsked og havde bestemt sig til at slaa sig ned i Poitiers og ende sine Dage der.

„Det er maaske Deres Fødeby?“ spurgte jeg, uden at tillægge dette Spørgsmaal nogen Betydning.

„Nej, det er det ikke,“ svarede han med bevæget Stemme, idet han for sammen.

Mine ligegyldige Ord havde aabenbart berørt en skjult Streng i hans Indre, og uden at jeg forstod hvorfor, gjorde hans Bevægelse stærkt Indtryk paa mig.

Faa Øjeblikke efter holdt Toget ved Poitiers; min Vens Vogn ventede mig ved Banegaarden, jeg trykkede Officerens Haand, og vi vekslede nogle Ord til Afsked, idet jeg følte mig overbevist om, at jeg havde set ham for første og sidste Gang i mit Liv.

Jeg blev derfor ikke lidet overrasket, da jeg Dagen efter i Ventesalen atter stødte paa min Rejsefælle fra den foregaaende Dag.

„Ja, jeg rejser igen i Dag,“ sagde han.

Tog jeg fejl? Jeg syntes, jeg saa Taarer i hans Øjne?

Tilfældet kom mig til Hjælp, vi blev ene i Kupeen lige til Libourne.

Jeg troede at forstaa, at der under denne pludselige Afrejse fra Poitiers, hvor han, mærkeligt nok, havde tænkt at slaa sig ned, skjulte sig en Hemmelighed, der stod i Forbindelse med hans dybeste Følelser. . . . .

Forstod han maaske, paa sin Side, den hjertelige Interesse jeg uvilkaarligt følte for ham, og som jeg ikke kunde andet end lægge for Dagen, naar jeg saa paa ham eller talte til ham?

Jeg tog Mod til mig og spurgte ham med en Bevægelse, som min Stemme røbede:

„De fandt maaske ikke i Poitiers den . . . den Person, De søgte?“

Han saa vist paa mig; der opstod en Tavshed. Saa svarede han sagte, næsten som om han talte til sig selv:

„Ja, hvorfor i Grunden ikke? Tre og tredive lange Aar har lagt sig over dette Minde . . . . Døden har lukket de Læber, der kunde tale . . . . Tiden og Menneskene, det er Glemselens Medskyldige . . . . Ikke en Gang hendes Navn, Gabrielle, dette yndige Navn, vilde vække Erindringen hos noget Menneske i den By, som vi nu har forladt, og som jeg aldrig mere skal gense. Forbi, alt er forbi, Tidens Aske har dæk-

ket Ilden; og Aarenes Støv har lagt sig over Asken . . . .

Ja, har De Lyst til at høre paa mig? Men prøv paa ikke at smile af mig . . . . Der er jo noget meget latterligt ved saadan en gammel sentimental Officer.“

Han saa ud af Vinduet, hvor Landskabet fløj forbi, men hans Blik var fjernt og drømmende; saa begyndte han igen:

„Jeg gik ud af Officersskolen som Sekondløjtnant, min første Garnison blev Poitiers. Det var ikke, fordi jeg paa nogen Maade følte mig hævet over mine Kammerater, men jeg delte hverken deres Smag eller deres Vaner.

Jeg røg meget lidt og drak endnu mindre; jeg kunde ikke fordrage Kafélivet; og Officersmaaltiderne med deres frivole Historier, Sange og voldsomme Latterudbrud indgød mig en saadan Lede, at jeg mange Gange følte Lyst til at græde. Der var ingen Mangel i Poitiers paa fikse, nydelige smaa Butiksdamer, der meget let lod sig bedaare af Epauletterne og de blanke Knapper; men den muntre Flirt har jeg aldrig forstaaet, og hvem kunde vel jeg elske?

Jeg blev en ivrig Abonnent i Byens Lejebibliotek, jeg slugte Balzacs, George Sands og Eugène Sues Romaner, Alexander Dumas Dramaer og Mussets Digte. Jeg inddrak

med alle mine Porer og hele mit Væsen al den Lidenskab og Kærlighed, der strømmede mig i Møde fra Digternes Værker. Al min Længsel og al min Hu stod til den Ubekendte, der omsider skulde udfylde Tomheden i mit Hjerte.

For at tilbagelægge Vejen fra mit beskedne Logi til Lejebiblioteket maatte jeg gaa gennem en lille Gade, som i en ret Vinkel skar en endnu mindre og smallere Gade, hvor Solen aldrig kom, hvor der ingen Gadelygter fandtes, og hvor der om Vinteren var bælgmørkt Klokken tre om Eftermiddagen. Ligeoverfor Indgangen til denne Gyde laa et meget smukt Hus, hvis Arkitektur stammede fra det sekstende Aarhundrede.

Naar jeg kom til Hjørnet af de to smaa Gader, havde jeg, næppe tyve Skridt foran mig, et Vindue paa første Sal i dette Hus.

Der var ikke noget særlig mærkværdigt ved dette Vindue; det var buet, og bagved dets høje Ruder blev Gardinerne holdt oppe med lette Bøjler; de udvendige Skodder var malet graa. Et Præg af Ælde, men ikke Forfald, hvilede over Vinduet og dets Omgivelser.

Men selv om det havde været mørkt og uhyggeligt som Indgangen til Dantes Helvede, saa varede det ikke længe, førend det

forekom mig mere straalende end en For-aarsmorgen.

En ung Kvinde havde sin Plads ved dette Vindue, hun holdt Hovedet bøjet over sit Broderi eller over en Bog, men hverken Arbejdet eller Bogen optog hende saa meget, at hun ikke fra Tid til anden kastede et stjaalent Blik hen mod den lille Gade.

Hun var næsten bestandig klædt i lyse Farver, hvide Kjoler med rosa eller lilla Striber. Hendes tankefulde Stilling for-raadte en vis Modløshed eller Træthed. Jeg kan ikke sige Dem, om hun var smuk, alt hvad jeg ved, er, at en Dag mødtes vore Øjne. Fra det Sekund tilhørte jeg hende med Liv og Sjæl, og det har jeg gjort siden.

Fra nu af vænnede jeg mig til at gaa forbi hendes Vinduer hver Dag nøjagtigt paa samme Klokkeslet. Jeg har aldrig været indbildsk, men efter nogle Ugers Forløb kunde jeg ikke være i Tvivl om, at hendes Blik hvilede paa mig og søgte mit med en næsten sygelig Glød. Bønfaldt hun om min Kærlighed eller min Støtte? Eller var det maaske hende, der tværtimod havde Medlidenhed med min Ensomhed og mit Tungsind? Ofte syntes det mig, hun havde grædt. Undertiden stod der i hendes Vindue en Buket Theroser eller hvide Nel- liker i en dejlig bømsk Krystalskaal, og

hendes Blik vandrede fra Blomsterne til mig, som om hun omsluttede os i sine Tanker.

Jeg vilde hellere være død end have foretaget mig det mindste Skridt, der kunde have kompromitteret hende; men jeg skaffede mig at vide, at hun hed Grevinde de R., at hendes Mand, der allerede var op i Aarene, aldrig havde beredt hende en Times Lykke; at han var ordinær, grov, brutal og skinsyg, og at hun meget sjældent tog Del i Selskabslivet, skønt hun ved sin Fødsel og sit Ægteskab var selvskreven til at være Midtpunktet i Poitiers adelige Kreds.

Poitiers Adel! Hvilken uoverstigelig Skranke skilte hende dog ikke fra mig. De husker maaske, at aldrig har Aristokratiet i Sydfrankrigs Byer været mere eksklusivt end under Borgerkongen Louis Philippes Regering; og hvad var jeg! En stakkels ung Sekondløjtnant, Søn af en Landsbylæge, uden Protektion og uden Formue; hvorledes skulde det blive muligt for mig at nærme mig Grevinde R., at knytte det usynlige Baand tættere, som bandt vore Sjæle til hinanden?

Jo, vi havde Vinduet!

Paa det Tidspunkt var Lejebibliotekets Bøger næsten alle i Oktodesformat, med gult Bind og bred Margen. Jeg havde for

det meste et eller to saadanne Bind under Armen, naar jeg gik forbi dette kære Vindue.

En Dag, det var Tirsdag den femtende Juni, jeg var naaet til Hjørnet, og mit Blik hvilede paa den Plet, der ejede hele min Sjæl og alle mine Tanker, saa jeg Grevinden rejse sig og bøje sig hen mod den halvt aabne Rude, hendes yndige Ansigt var meget blegt. I Haanden holdt hun et gult Bind, nøjagtig Mage til dem, jeg bar paa. I det næste Øjeblik sad hun atter paa sin Plads.

Men jeg havde forstaaet hende. Fem Minutter efter var jeg i Lejebiblioteket og spurgte ligesom tilfældigt Damen, der havde med Udlaanet af Bøgerne at gøre, om hun talte mange af Byens smukke unge Damer blandt sine Læserinder.

„Ja, næsten alle,“ svarede hun mig stolt; „og, se her skal De se Navnet paa min sidste Abonnent.“

Hun viste mig Fortegnelsen, og jeg læste den sidste Linie:

„Den femtende Juni, Grevinde Gabrielle de R., første Bind af George Sands „Valentine“.“

Jeg fik udleveret andet Bind, idet jeg lovede at bringe det tilbage næste Formiddag. Da jeg var kommet hjem, tog jeg Bindet frem og understregede med Blyant

en Del Ord, som tilsammen dannede denne Sætning: „Jeg elsker Dem lidenskabeligt, kunde jeg blot opnaa at høre Deres Stemme, vilde det være for mig som at se Himlen aaben . . . . . Men hvorledes tør jeg nærme mig til Dem?“

Den næste Dag, da jeg gik forbi Vinduet, tog jeg Bindet i Haanden, og da vore Øjne mødtes, holdt jeg Bogen frem, for saaledes at henlede hendes Opmærksomhed derpaa.

Gabrielle havde forstaaet.

To Dage efter forlangte jeg atter andet Bind af „Valentine“ under Paaskud af, at jeg havde afleveret det, uden at have haft Tid til at læse det ud.

Andre Ord var nu understreget med Blyant, og jeg kunde sætte følgende Sætning sammen:

„Ikke mere om Dagen; der kunde blive lagt Mærke til Dem. Hvis Vinduet er oplyst Klokken ni i Aften, kom da, lille Dør til Haven.“

Der hørte nemlig til Huset en stor Have, hvis Mur løb langs med en øde Gade; i Muren var der en lille Dør, som aldrig benyttedes.

Fra denne Stund indtog Vinduet en uhyre Plads i min Tilværelse. Det blev ligesom den tredie Person i min Roman. Jeg tillagde det en Sjæl, et Ansigt, et Sprog.

Vilde der Klokken 9 være Lys i det eller ej?

Dette Spørgsmaal beherskede mig hele Dagen og tog al min Interesse fangen. Jeg levede kun for det Øjeblik, hvor jeg naaede Hjørnet af de to Gader, mit Hjerte bankede voldsomt, og i Angst og Spænding søgte mit Blik Vinduet, der, eftersom det var lyst eller mørkt, hensatte mig i Fortvivlelse eller fik mig til at skælve af Fryd. Jeg saa dette Vindue i mine Drømme, snart straaede det klart, snart var det dunkelt.

Om Dagen pintes jeg af barnagtig Overtro, som i Reglen hænger sammen med en saadan fiks Idé; jeg sagde til mig selv om Morgen:

Hvis jeg nu, naar jeg gaar ud, møder den eller den af mine Kammerater, saa vil Vinduet være mørkt i Aften. Hvis jeg støder paa Sainte Bluhes Navn, idet jeg aabner „Revue des deux Mondes“, saa vil Vinduet være oplyst.

Aa, hvis jeg kunde sige Dem, i hvilken Henrykkelsestilstand jeg befandt mig, naar Vinduet, min kære Fortrolige, var oplyst og syntes at sige til mig: „I Aften, i Haven!“ Jeg styrtede derhen, fandt Døren paa Klem, og en lille skælvende Haand greb min; jeg satte mig paa en Bænk med

Gabrielle, som paa disse Aftener havde fundet et Paaskud til at blive ene hjemme.

Vi var omtrent jævnaldrende; vi fortalte hinanden om vor Barndom og Ungdom, vore seksten Aars Drømme, vore Sorger og Bekymringer; mine var sagt i faa Ord: fattig var jeg og sværmerisk og kunde aldrig haabe at naa Virkeliggørelsen af denne dejlige Drøm; hendes pinte mit Hjerte; forældreløs havde hun været fra ganske lille og havde til Formynder haft en gammel Provinslevemand, egoistisk og samvittighedsløs, der, uden at spørge om hendes Mening, havde faaet hende gift med en af sine Soldebrødre. Hendes Mand, der var fem og tyve Aar ældre end hun, krænkede hver Dag hendes unge, kvindelige Finfølelse. Tænk Dem en Mimose under en Hestehandlers store, jernbeslaaede Støvle! Desuden bedrog han hende, omtrent aabenlyst, med Poitiers' prostituerede Kvinder.

Gabrielle havde i sin Ulykke ingen at betro sig til. Hun drømte, hun læste, og hun græd. Hun havde forsøgt at knytte Venskabsforbindelse med et Par unge Damer af hendes Kreds; — men Sladder og Bagtalelse havde gjort en brat Ende derpaa. Hendes Omgang, som hun forøvrigt dyrkede meget lidt, satte heller ikke Pris paa hende. Hendes spinkle, melankolske,

lidt sygelige Skønhed blev ikke beundret af Byens unge Løver.

Hendes eksalterede Fantasi indgav hende allehaande Tanker om Flugt eller Selvmord. Og det var under en saadan Krise af Fortvivlelse og Modløshed, at hun første Gang fik Øje paa mig. Hun tilstod mig naivt, at hun havde syntes, jeg var som en Broder eller en Ven, der pludselig var vendt tilbage efter en lang Rejse.

Hun elskede mig med en Blanding af Hengivelse og Ubevidsthed, næsten som i en drømmende Tilstand.

Ofte, naar hun betroede mig, hvor hun pintes og led, lod hun sit yndige Hoved synke ned paa min Skulder; jeg følte hendes bløde Krøller strejfe min Kind, hendes brændende Haand skælvede inden i min, og hendes Hjerter bankede mod mit.

Den smukke Roman, „Andrée“, var netop da udkommet, jeg havde atter og atter læst den, og undertiden citerede jeg for Gabrielle de smukke Ord, der havde fæstet sig i min Erindring.

Hvad urent kan der være mellem to bedrøvede Børn, der staar ene og forladt i Verden? Hvorfor sætte en Skamplet paa Forbindelsen mellem to Væsner, som Gud selv har indgivet en gensidig Kærlighed . . .?

Gabrielle lyttede til mig med Taarer i de dejlige bedrøvede Øjne og et blegt Smil

om Læberne, det var, som havde hun hørt Toner fra en Verden, hun aldrig skulde naa.

Disse Møder varede et Aar, ofte var der dog hele Uger, øde og golde, hvor Vinduet forblev mørkt. — Et Aar! det tæller dog noget i et Liv! Hvor mange Mennesker har ikke en Gang een lykkelig Dag?

I Slutningen af Juni Maaned det paafølgende Aar, hændte, hvad jeg maatte have kunnet forudse, men hvad jeg i vor Kærligheds Beruselse fuldstændig havde glemt: Vor Oberst meddelte en Dag, at Regimentet fra Poitiers, efter Ordre fra Krigsministeriet, skulde afgaa til Afrika. Det var saaledes ikke et Garnisonsskifte; vi forlod Poitiers for at begynde paa et regulært Felttog.

Dette Slag, der ramte os saa pludseligt, overvældede os ganske.

Jeg kan ikke beskrive Dem-min Smerte. Min første Tanke var for Gabrielle, hvad maatte hun ikke lide! Det var umuligt at skjule Sagen for hende. Hele Byen talte derom;

Til min store Overraskelse græd Gabrielle ikke.

„Vi har otte Dage for os,“ sagde jeg til hende, „vi maa forsøge at ses hver Aften i denne korte Tid.“

Hun svarede mig kun med et lille be-

drøvet Nik; hun var hvidere end den hvide Kjole, hun havde paa; og hun skiltes saa underligt brat fra mig den Aften.

Ingen vil kunne forstaa min Angst og Smerte, da der næste Aften ingen Lys var i Vinduet, hverken den Aften eller de følgende. — Jeg fattede det ikke; jeg tilbragte næsten alle mine Nætter paa Hjørnet af de to smaa Gader, hvert Sekund haabende, at Lyset skulde blive tændt for mig — — — Intet skete, intet! — — — Mit Hoved brændte som Ild; jeg følte, jeg var ved at miste Forstanden — — — Og Tiden gik!

Tjenesten krævede, at jeg hver Dag maatte tænke paa en Mængde Ting, der skulde udrettes; sammen med mine Kammerater maatte jeg ordne alt til Afrejsen den første Juli; og vi havde allerede den tredivte Juni!

Den tredivte Juni Klokken ni var jeg paa min Post. Denne Gang kom Vinduet til Syne som en straalende Firkant. Jeg blev saa bevæget, at jeg ikke lagde Mærke til, hvor forskelligt dette Lys var fra det bløde, diskrete Skær, der var strømmet mig i Møde paa vore Kærlighedsaftener.

Jeg styrtede til den lille Dør i Have-muren, den var laaset. Ude af mig selv løb jeg tilbage og nærmede mig Hovedindgangen, Porten var aaben; — jeg saa,

at der her og der stod Grupper af Mennesker; en Præst kom og gik ind, efterfulgt af to Nonner, derefter en Tjener med en stor Pakke Vokslys under Armen. — — Saa hørte og saa jeg ikke mere; — jeg styrtede ind ad Døren og op ad en bred Trappe; jeg befandt mig i et stort Forværelse, hvor nogle Personer laa paa Knæ og bad; hvorledes kom jeg ind i det tilstødende Værelse? Jeg aner det ikke; hver Aften, naar jeg gik til vore Møder, havde jeg altid klædt mig civilt; nu var der ingen, der lagde Mærke til mig eller standsede mig. Jeg blev staaende paa Tærskelen til det næste Værelse, jeg kendte det ikke, havde aldrig set det, men det var Gabrielles. Hun var død den samme Dag og laa paa sin Seng, klædt i kridhvidt Musselin, der dog var mindre hvidt end hendes yndige, blide Ansigt og smaa, afmagrede Hænder, der laa over Kors paa hendes Bryst. Døden havde, saa langt fra at skæmme hende, givet hendes Skønhed et overnaturligt Præg og ligesom bredt Genskinnet af en skønnere Tilværelse over hende.

Det saa ud, som om hun nu først havde naaet sit rette Hjem. Hendes Madonna-profil og smalle smaa Fingre havde samme Gennemsigtighed som Alabast eller som Vokslysene, der brændte i Kandelabrene ved hendes Seng. En gammel Præst i

Messeskjorte bad ved hendes Hovedgærde; en Nonne sad og sov i en Lænestol, overvældet af Nattevaagen og Træthed. Nær ved Sengen, paa et lille Bord, dækket med en broderet Dug, stod en Skaal med Vievand og en Kost. Jeg tog Kosten, dyppede den i Vandet og stænkede nogle Draaber paa hendes klare rene Pande, hvor Evighedens Skygger allerede havde sænket sig.

Den næste Dag drog vort Regiment afsted med Trommer og Musik i Spidsen. I Udkanten af Byen blev Rækkerne brudt af en hel Mængde Vogne, der hørte til et Ligtog, og der lød Bemærkninger som denne:

„Den stakkels Grevinde! hun var saa ung! kun to og tyve Aar!“

Det var Gabrielle, der blev baaret til Kirkegaarden.

Fra den Dag har jeg kun levet for at dø. Jeg har søgt Døden overalt, i Afrika, ved Sebastopol og Solferino, ofte har vi været hinanden ganske nær, ja, rørt ved hinanden, men den har alligevel ikke villet have mig. Men lad mig ile med at slutte af. —

Jeg blev tvungen til at tage min Afsked, jeg føler mig ældre end mine Aar, og jeg er træt. Jeg har hverken Familie eller Besiddelser nogen Steder; — hele min Til-

værelse bestaar af dette ene uforglemmelige Aar, fuldt af Kærlighed og Æmhed, Beruselse og Sorg. De forstaar vist, at jeg havde haft til Hensigt at slaa mig ned i Poitiers for Resten af den forhaabentlig korte Tid, jeg har at leve i. Hver Aften vilde jeg være gaaet min Pilgrimsgang; jeg vilde være gaaet fra mit kære gamle Vindue til den lille Dør i Havemuren. Ved hvert Skridt vilde jeg have genkaldt hendes elskede Billede i min Erindring. — — Nu er det, jeg vil bede Dem ikke le af mig! Igaar begyndte jeg, som det gamle Barn jeg er, og med en Iver og Nøjagtighed, som De ikke kan forestille Dem, at gaa den samme Gang som for to og tredive Aar siden.

Jeg fandt Huset, hvor jeg som Sekondløjtnant beboede et lille tarveligt Værelse, jeg gik derfra den kendte Vej til Hjørnet af de to smalle Gader — — — Tænk Dem min Sorg og Forfærdelse, da jeg ser en bred Boulevard og en aaben Plads, beplantet med Akasier og Plataner. Gabrielles Hus var forsvundet, Haven stykket ud, Muren revet ned; store Huse med dumme, fordringsfulde Façader bredte sig til højre og venstre — — — Og forstaar De nu, hvorfor jeg ikke kunde udholde at blive et Minut længere i Poitiers?“

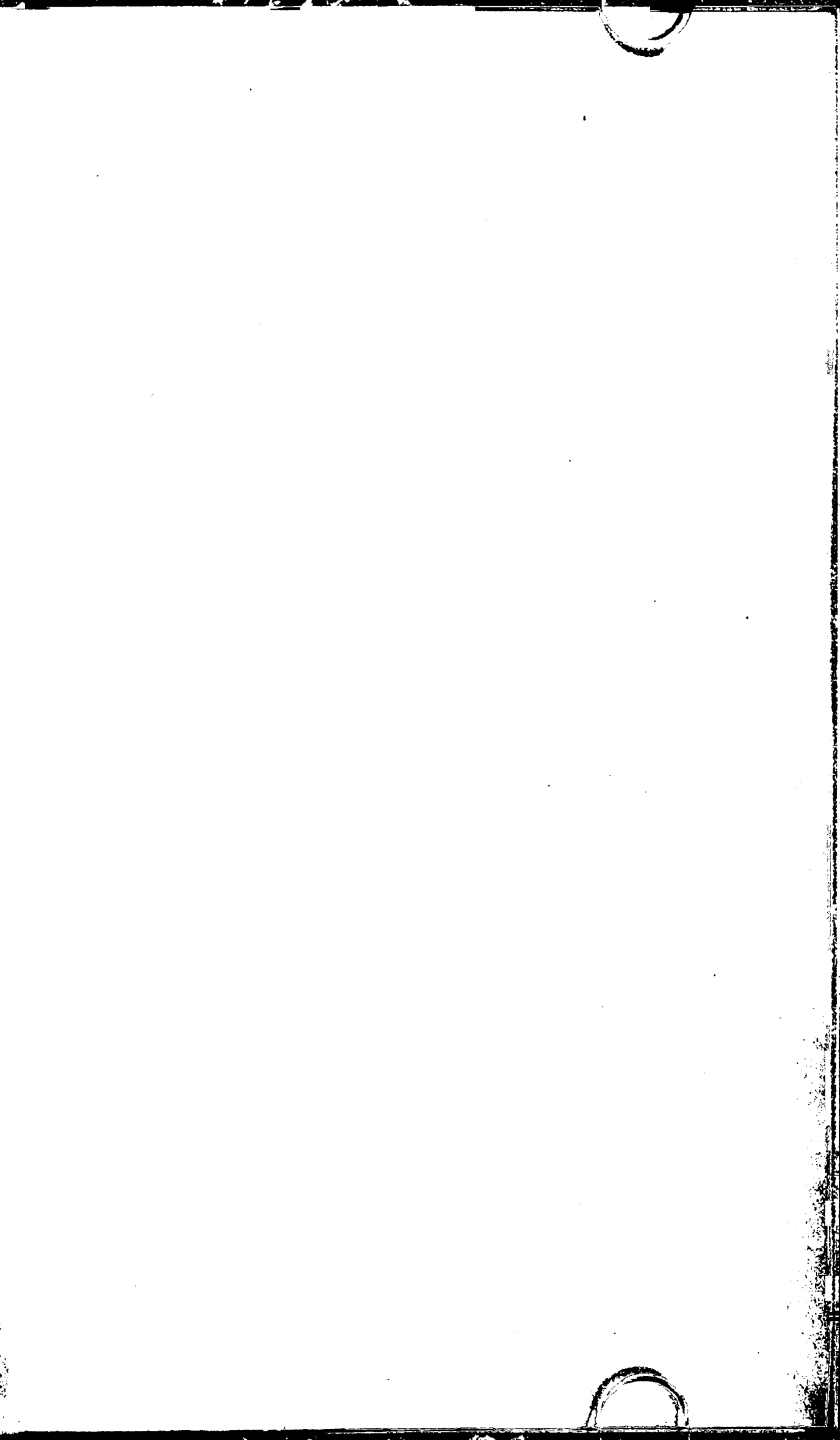
Jeg vilde netop til at svare og spørge

den romantiske Kommandant, hvor han nu havde tænkt at opslaa sit Telt, da Toget standsede, og Konduktøren smækkede Døren til vor Kupé op, idet han raabte: Libourne! Libourne!

Tre unge Mennesker med spillende Øjne og glade Ansigter steg ind til os, de var højt talende, og deres Samtale fortalte os, at Vinhøsten tegnede godt, og at den nye Skuespillertrup paa Teatret i Bordeaux var glimrende.

SMYKKESKRINET

Forfatteren til denne Novelle, Ernst Hoffmann, var en højt begavet Mand og en decideret Romantiker. Saavel i denne lille Bog som i sine andre Arbejder giver han vidunderlige grufulde og bizarre Skildringer af en mærkværdig Originalitet og Fantasi. ❀ ❀

